

Köszöntjük az elsősöket!

Gólyatábori képek

Gólyatábor természetesen idén is volt. Munkát nem sikerült találni így dolgozni nem, fizetni viszont kellett a részt vevő gólyáknak. A költségekhez rajtuk kívül az instruktori, és a HT-kassza járult hozzá és az alapozó kari dékán is szerzett némi pénzt. Mintegy háromszáz első jelent meg a két turnusban a negyven instruktorn kívül, hogy élvezze a hamisítatlan nógrádi erdőt, levegőt és szünnyoginváziót Rárópusztán. Volt persze kaszinózás, vetélkedő, számháború, mindenféle társasjáték, tesztek, táncok és kártyázás, táborúti, gólyabáli és KEN-nosztalgia, timoteus keresztény program, táborparódia, táncház és várostrom. Tértett az SG, az Universitas, a KDC, a szakkollégiumok és a HT.

Az oktatással kapcsolatos hangulatfésztés sem hiányzott. *Kerékgyártó Györgyné* dékán nagyívű áttekintést és gyakorlati információkat egyaránt adott az elsősöknek. Felhívta figyelmüket arra, hogy a terhelés egyetlen az egyetemen,

a negyedik félén nagyon nehéz,

ne vállaljanak tehát túl sokat. Elmondta, hogy túl kevés a kollégiumi férőhely, a 300 első jelentkezőből csupán 180-nak sikerült bejutnia. Bátorított azonban arra, hogy azok se adják föl, akiknek a fellebbezésre fenntartott 20 helyből sem jut, érdemes szeptember végén újra próbálkozni, mert a kollégiumokban mindig van mozgás és idén sok felsőbbéves válhat a szeptemberi vizsgák eredményeképpen évis-métől. Nem titkolta a dékán azt sem, hogy kevés az ösztöndíj, sok jegyzet hiányzik egyelőre, a könyvek többsége drága. Kitért a várható órarend-problémákra is: rossz lesz az óra-beosztás, túl kicsik a szemináriumi termek, nem lesz

elég szék, a legnagyobb előadóban is jó

150 elsőnek nem jut ülőhely

Egyenlenségek várhatók a terhelésben, a tanszékek által megkívánt követelményekben is. Számítástechnikát az évfolyam fele az első, másik fele a második félévben fog tanulni, ez hat az óraterhelésre.

Gyurkó Lajos matematika-tanár arra figyelmeztetett rögtön az elején, hogy a felsőbbévesektől beszerezhető információkkal érdemes csínján bánni, hiszen azok ma már nem érvényesek. Felhívta a figyelmet arra, hogy

az egyetem lényege az egyéni tanulás,

s ezt a matematikaoktatásban is érzékeltetni, rosszabb esetben szenvedni fogják a hallgatók. Ennek enyhítésére a gyakorló-foglalkozások hivatottak. Amik kötelezők természetesen nem lesznek, hiszen az előadás sem az, melegen ajánlottak viszont annál inkább. Matematika-tanárunkat a hallgatók szabadon választhatják meg az első három hétben, utána viszont ki kell tartaniuk döntésük mellett. Rövid idő alatt a matematikát nem lehet megtanulni és a tárgyak nehézsége a jó önbizalmúakat is sokkolhatja — mondta Gyurkó Lajos — a vizsgát illetően pedig

az intézet nagyon szigorú és makacs,

hiszen az egyetem renoméja múlik azon, hogy az alapképzés garantálja a közgazdászoknak nélkülözhetetlen matematikai tudást. Valamikor úgy hírlott, hogy a közgazdász egyetem, ma ez már semmiképpen sem igaz — tette hozzá figyelmeztetőül.

Számítástechnikából újdonság az, hogy az oktatás egy

(Folytatás a 7. oldalon.)

KÖZGAZDÁSZ

A BUDAPESTI KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXXIV. ÉVFOLYAM, 12. SZÁM

ÁRA: 10 FORINT

1991. SZEPTEMBER 4.

„Szeretném a hallgatók véleményét és kívánságait megismerni”

Interjú Andorka Rudolf rektorral

Mindazzal szakítok, ami fölött elment az idő. Egy fellendülő gazdaságban fognak majd munkahelyet keresni és találni. A távollét vagy a kiutazás lemondása jár-e nagyobb kárral.

— Köszöntöm önt, rektori kinevezése alkalmából és sok sikert kívánok. Tudvalevő, hogy ez a rektori periódus bővelkedik feladatokban, gondolok itt a küldött-értekezleti határozatokra. Mi az, amit ebből a gazdag programból a rektor erre a tanévre tervez?

— Csak a legfőbb feladatokat tudom felsorolni. Ezek: 1. az új tantárgyi struktúra véglegesítése az 1992-ös évi induló évfolyam számára, 2. a szakirányok kérdésének rendezése, 3. a szervezeti struktúra átalakítása, 4. a gazdálkodás átvilágítása, 5. az egyetem gazdasági helyzetének megszüldésére.

— Szeretném a vezetői gárda, amely ebben a munkában segítségére kell hogy legyen a rektornak, már a múlt tanév végén megkapta a megbízatását. Meglepő volt, hogy a dékánok tekintetében nincs változás. Mennyiben látja biztosítva a korábbi dékánokban a változtatás igényét?

— Teljesen biztosítva látom.
— Az új dékánok egy évre lettek kinevezve, vagyis ideiglenes vezetők. Segítheti-e a komoly tervezést, ez a rövid táv?

— Minden dékán kinevezése az eredeti megbízási periódusra szól, amelyre megválasztották, tehát remélem nem tekinti magát ideiglenes vezetőnek, hanem egyszerűen megbízása utolsó évét tölti vezetőnek. Újraválasztásuk és kinevezésük természetesen lehetséges, de nem biztos.

— Idén a felvételi 700 hallgatónak nyitott kaput az egyetemre. Ez a keretszám az elmúlt évek viszonyítva magasabb és ilyenformán úgy gondolom, nincs összhangban a küldött-értekezleti határozattal, amely úgy szól: „a jelenlegi hallgatói létszámot nem célszerű lényegesen meghaladni.” Ez a létszámmövekedés viszont komoly gondot fog jelenteni. Hogyan készül fel rá az egyetem?

— A hallgatói létszámcsökkenésre, illetve nem növekedésre vonatkozó javaslatokkal közismerten nem értetem egyet. Különböző sincs olyan küldöttgyűlési határozat, amely a létszámcsökkenést, vagy — stagnálás mellett egyértelműen állást foglal. Mint felelős szociológus és oktatósi vezető a jövőben sem tudom elfogadni azt az álláspontot, hogy egyetemünk álljon ellen annak a teljesen indokolt társadalmi igénynek, hogy több hallgatót képezzünk ki felsőfokon. E gondokat közös erővel megoldhatjuk.

— Az öszre ígért szervezeti átalakítás milyen feladatokat ró a vezetésre? Mennyiben kerül sor e tanévben a 6 „karról” 3 karrá történő szűkítésre? Megszűnik-e és mikor a főiskolai képzés?

— Pontosítanom kell a kérdést: 4 karunk van, a 3 egyetemi és a posztgraduális kar. 6 dékánunk van, de közülük 2 (a főiskolai és az alapozóképzés dékánja) oktatásszervezési feladatokat lát el, hozzájuk nem tartozik kar. A végleges szervezeti struktúrát — ezen belül a kari struktúrát — további viták és mérlegelések alapján — a tanév folyamán fogjuk kialakítani és a tanév után az új dékánok megválasztásával párhuzamosan tervezem bevezetni. Nyitott kérdésnek tekintem a főiskolai képzés jövőjét. Ebben a kérdésben különösképpen szeretném a hallgatók véleményét és kívánságait megismerni.

— Sor kerül-e még az öszre személyi változásokra?

— Kérdéséből nem tűnik ki, milyen személyi válto-

zásokra gondol, ezért nem tudok egyértelmű választ adni. Annyit mondhatok, hogy semmilyen személyi változásról nem döntöttem, és nem is dönthetem meg, mert nem volt alkalmam az egyetemi tanács véleményét megkérdezni.

— Mi az, amit a régi egyetemi rendszerből feltétlenül meg kíván őrizni és mi az, amivel gyökeresen szakítani kíván a rektor?

— Erre a kérdésre egy rövid interjúban csak általános választ tudok adni: mindazt megtartom, ami a múltban előremutató volt és mindazzal szakítok ami fölött elment az idő.

— Ismerve az országos állapotokat, biztosítva látja-e az egyetem gazdasági helyzetét?

— Mivel az ország jövőbeni állapotát nem ismerem, az egyetem gazdasági helyzetét illetően sem tudok jóslatba bocsátkozni. Az 1991. évben viszonylag csekély hiány mutatkozik, azt valahogyan meg tudjuk oldani.

— Még ebben az évben növeli a feladatok sorát az oktatási törvény megalkotása, amelyről az egyetemnek is véleményt kell mondani. Ön szerint melyek lennének azok a törvényes garanciák, amelyek feltétlenül pozitív irányban hatnának az egyetem fejlődésére?

— Erre a kérdésre is csak címszavakban tudok itt válaszolni: egyetemi autonómia, egyetemi demokrácia, kutatás, PhD-képzés az egyetemen, az egyetem habilitációs joga.

— Az átalakulási folyamat, amelyben élünk egyelőre nem minden esetben hat még pozitívan ránk. Sok a bizonytalanság. Ezt érzik bizonyára az egyetem újdonsült polgárai, az elsőévesek is. Ön ezt a képleken állapotot tudja-e az egyetem stabilitásával ellensúlyozni?

— Minden erőmmel azon leszek, hogy az egyetemi viszonyok stabilizálásának elősegítésével ellensúlyozzam az elsőéves hallgatóknak a bizonytalanság érzését. Ez az érzés különben szerintem — remélem — indokolatlan. Mire a mostani elsőévesek befejezik egyetemi tanulmányaikat egy fellendülő magyar gazdaságban fognak munkahelyet keresni és találni.

— Önnek, személy szerint, milyen változást hoz az életében a rektori kinevezés? Közismert, hogy egy népes és oktatási, valamint kutatási szempontból rendkívül aktív tanszék vezetője. Hogyan kívánja ellátni a jövőben ezt a sokirányú feladatot, tervezési-csökkenési oktatómunkáját, vagy mindent a régi rend szerint végez?

— A szociológia tanszék vezetését feladom. Rögtön rektorrá választásom után megválasztottuk utódomat, Lengyel Györgyöt. Megbízását a tanév kezdetekor megkapja. Oktatási munkaterhemet csökkentenem kell, de teljesen nem szeretnék lemondani az oktatásról, továbbá tanszéki kollégáim is kértek bizonyos oktatási feladatok ellátására. Kutatásvezetői feladataimról lemondok, viszont a kutatásban részt szeretnék venni.

— A korábbi időszakban többször is kifogásolták okkal, ok nélkül egyesek, hogy túl sokat utaznak, gyakran vannak távol az egyetemről. Ön hogyan vélekedik erről, milyen utazásokat tervez ebben a tanévben?

— A rektori pozícióból következnek bizonyos utazási kötelezettségek. Továbbá senki sem várhatja el a rektortól, hogy teljesen feladja nemzetközi tudományos kapcsolatait. Az egyetemnek is érdeke, hogy a vezetői a nemzetközi tudományos életben szerepeljenek, mert az egész egyetem tekintélyét növeli. Minden konkrét külföldi meghívás esetében külön-külön fogom mérlegelni, hogy az itthonról való távollét, vagy a kiutazás lemondása járhat-e nagyobb kárral. Az eddigiekhez hasonlóan, törekedni fogok arra, hogy az egyetem szűkös devizakeretét minél kevésbé vegyem igénybe.

— A változó egyetem nemcsak az egyetemi vezetéssel, hanem az oktatói karával szemben is komoly elvárásokat támaszt. De vajon biztosíthat-e az egyetem olyan feltételeket, amelyek az egyetemi oktatókat a nagyobb teljesítményre sarkallhatják?

— Ez attól függ, hogy egy-egy egyetemi oktató milyen értékeket tart a maga számára elsődlegeseknek. Ha a rövid távú jövedelem a legfontosabb érték, akkor az egyetemi oktatók súlyos hátrányban vannak a más területeken dolgozókkal szemben. Ha azonban valaki a tudományos eredmények elérését tekinti fő értéknek, akkor az egyetem ma is — sőt talán még inkább mint korábban — a legjobb munkahely. En egész életem folyamán az utóbbi értéket tartottam a legfontosabbnak, de anyagi vonatkozásban sem panaszkodhatom, mert hosszú távon a tudományos életpálya biztosította számomra a kívánt életszínvonalat. Arra fogok törekedni, hogy egyetemünk minden magas tudományos értékű oktatója is megvalósíthassa az életszínvonalra vonatkozó aspirációt. Milliósok persze nem leszünk.

— Köszönöm az interjút.

H. E.

Személyi változások

Az elmúlt tanév utolsó egyetemi tanácsülése július 3-án volt, amelyen fontos vezetői megbízatásokról döntöttek. Csáki Csaba rektor köszöntötte az újonnan megválasztott egyetemi tanácsstagokat a 13 oktatói és 9 hallgatói képviselőt.

Andorka Rudolf egyetemi tanár, akit korábban a küldött-értekezlet az egyetem rektorává választott, személyi javaslatot terjesztett elő az egyetem új vezetésére. Kérte az egyetemi tanács hozzájárulását azoknak a vezetőknek az esetében, akiknek a szolgálati idejük még nem járt le, hogy szolgálati idejük lejártáig hivatalban maradjanak. Személy szerint *Kerékgyártó Györgyné* (egyetemi tanár), *Zelkó Lajos* (egyetemi tanár), *Mészáros Tamás* (egyetemi tanár), *Hámori Balázs* (docens) és *Kovács Sándor* (docens) dékánok esetében. Továbbá javasolta, hogy *Hrubos Ildikónak* (docens), akitnek ez évben lejár a dékáni megbízatása az egyetemi tanács még egy év dékáni megbízatást adjon.

Az egyetemi tanács egyhangúan megszavazta az öt dékán további megbízatását, valamint *Hrubos Ildikó* egy évre szóló megbízatását.

Ugyancsak egyhangúan szavazta meg az egyetemi tanács *Kupcsik József* (egyetemi tanár) oktatási rektorhelyettesi megbízatását szolgáló idejének lejártáig.

Tudományos rektorhelyettesé *Andorka Rudolf Veress Józsefet* (egyetemi tanár) javasolta 1991. szeptember 1-től, egyelőre egy évig terjedő időszakra. Az egyéves időtartamhoz *Veress József* ragaszkodott. A további két évet attól függően vállalja, ha az eltelt év után az egyetem és

személy szerint ő is kölcsönösen elégedettek lesznek egymással. Hogy a feladatokat hogy osszák meg egymás között *Kupcsik József* és *Veress József*, ennek eldöntésére majd később kerül sor.

Veress József rektorhelyettesi kinevezését az egyetemi tanács megszavazta.

Miután a nemzetközi ügyek egyre jelentősebb helyet foglalnak el egyetemi életünkben, ezért *Andorka Rudolf* a nemzetközi kapcsolatok élére nemzetközi igazgató kinevezését tartotta jónak. Az új posztra *Forgács Csabát* (docens) javasolta, 1991. augusztus 1-jétől, három évig terjedő időszakra. Az egyetemi tanács a kinevezést egyhangúan elfogadta.

Mivel *Hrubos Ildikó* és *Mészáros Tamás* dékánként tagja az egyetemi tanácsnak, ezért a helyükre a póttagok *Kaponyi Erzsébet* (adjunktus) és *Chikán Attila* (egyetemi tanár) került az egyetemi tanácsba. *Kovács Sándor* és *Hámori Balázs* tanácskozási joggal az egyetemi tanács általános meghívottja lett.

Majd azzal a kéréssel fordult *Andorka Rudolf* az egyetemi tanácshoz, hogy *Csáki Csaba* rektor — az egyetem érdekében kifejtett munkájáért — a Közoktatás és Művelődési Minisztérium felé kormánykintúntásra terjeszse fel. A felterjesztéssel az egyetemi tanács egyetértett.

Hrubos Ildikó javasolta, hogy a könyvtár igazgatója is legyen állandó tagja az egyetemi tanácsnak. Ezzel kapcsolatban *Andorka Rudolf* jelezte, hogy külső és belső vonatkozásban egyaránt törekedjen a szeretne meghívni az egyetemi tanácsba, de ez ügyben majd később döntenek.

H.

A langyos fogadtatás kiábrándította őket

Dobák Miklós, a vezetési és szervezési tanszék vezetője, egyetemi tanács tag

— Ami a képviselői „filozófiámat” illeti, azzal azt hiszem minden egyetemi polgár egyetért. Szeretném, ha a Közgazd. Nemzetközileg versenyes, Közép-Európában — ebbe a nemet nyelvet területet is beleértve — elismert egyetem lenne. Ezen belül a gazdálkodási karnak igazi business school-á kell válnia. Nehéz lesz ezeket a célokat elérni, hiszen komoly konkurenciát jelent például a közép-európai egyetem, ami Prágában alakul meg, de versenyre kényszerítene a hazánkban egyre-másra születő közgazdasági, illetve business school jellegű oktatási intézmények is.

Ez az elvi álláspont számomra négy konkrét cél elérését jelenti.

Az egyik a reformbizottságok javaslatainak, a küldöttgyűlési határozatoknak a következetes kivétel. Úgy vélem, ezek megvalósulása jelenti az egyetem nemzetközi

színvonalúvá válását. Különösen fontosnak tartom az üzleti karral kapcsolatban megfogalmazottak érvényesítését. Azok a szakirányok képviselik a nemzetközi standardot, amit a bizottságok javaslata szerint indítanunk kell e karon.

Ez a cél csak akkor érhető el, ha az egyetem erőforrásait átcsoportosítjuk. Teljesítményarányosan, az oktatási feladatoknak megfelelően kell biztosítani a feltételeket.

Miendezek miatt elkerülhetetlenek a szervezeti változások. Kritikus pont ezzel kapcsolatban, hogy mit tesz a következő évben a rektor.

A legutóbbi egyetemi tanács bizalmi szavazása, amellyel jóváhagyta az egyetem vezetőit, elsősorban a rektor legitimitását erősítette meg. Megítélés szerint arról döntöttek a jelenlévők, hogy megadják azt az egy évet, amit Andorka Rudolf kért, de elsősorban tőle várják el, hogy megmutassa, mire használja fel ezt az időszakot.

Ehhez az egyéves időszakhoz kapcsolódó negyedik főbb célom. Számos energikus, elsősorban fiatal és középkorú kollégám van, aki talán már csak ezt az egy évet hajlandó itt tölteni az egyetemen, ha közben nem történne lényeges változás. Sokukon azt veszem észre, hogy frusztráltak a reformbizottságok javaslatainak langyos fogadtatása, a küldöttgyűlési határozatok utólagos értelmezési kísérletei a végösszeg kiábrándították őket. Az üzleti karon sokan vannak remek állásajánlataik vannak. Szeretném, ha nem mennének el! Itt kellene tartanunk mindenkit, aki felkészültsége, ambíciói alapján tehet valamit az egyetemért.

— in

„Nem a buták kerültek a főiskolai képzésre”

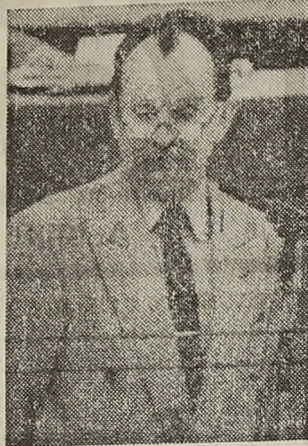
A főiskolai képzés feladatairól, problémáiról a főiskolai kar dékánja, Kovács Sándor adott tájékoztatást.

— A főiskolai képzés feladatai — az új egyetemi tanács tanév végi döntése értelmében — a következők:

Folytatjuk a képzést az esti levelező tagozaton, ahol a tanév végén adjuk a diplomákat. Lezárjuk a nappali képzést a szeptember eleji állami vizsgákkal a végzett évfolyamon és átadjuk az egyetemi karoknak a tanulmányaik egyetemi szinten való folytatására jogosult hallgatók listáját.

Elindítjuk a képzést az új nappali évfolyamon. Felkészültünk az új esti levelező évfolyam '92 februári indítására.

Az operatív intézkedéseken túl részt veszünk a küldöttgyűlés határozataiban és az ET határozataiban a tantervi- és szervezeti struktúra felülvizsgálatában és továbbfejlesztésében. Ennek egyik területe — a főiskolai képzés sorsának, formájának eldöntése — bennünket közvetlenül is érint. Ahogy a rektor úr nyilatkozatában ol-

Kovács Sándor

vasható: a képzés sorsa nyitott, Pécs most vette be — valamennyi hallgatójára érvényesen — a három plusz kettes képzési rendszert és ott alapszakirányokat nevezett lényegében főiskolai diplomát kapnak a három éves alapképzésben részt vevők. Ahogy a küldöttgyűlésen magam is többször kifejtettem, hiba volt nálunk a képzést csak a hallgatók egy részére kiterjeszteni, s logikus, hogy egyetértek a három

plusz kettes megoldással nálunk is, hiszen ez a jelenlegi alapképzés kiterjesztése. ha megoja az egyetemi szintre való, részben eltérő tartalmú felkészítést és a harmadik év után is értékesíthető szaktudáshoz juttat.

A főiskolai képzés tartalmilag jó vizsgázott, erről a hallgatók, a felhasználók egyaránt kedvezően nyilatkoztak. A mindannyiunkban meglévő kezdeti identitásavart és rossz hangulatot feloldotta az a tény, hogy a hallgatók jó eredményeket értek el, a képzés gyakorlatias jellege komoly vonzerőt gyakorolt és az is nyilvánvalóvá vált, hogy nem a buták kerültek a főiskolai képzésre.

A képzés folytatása azonban növekvő nehézségekkel találkozik, elsősorban a „kurrens” szakirányokban: a marketing-kommunikáció, a marketing és a vállalkozó-üzemgazdálkodás irányokban. Alapprobléma az egyetemi szakirányok elindulása ugyanezen a területen, mivel a témák tekintélyes hallgatóságot vonzottak ott is. Ugyanakkor az érintett tanszék kapacitása csak korlátozottan bővíthető. Meg kell oldanunk tehát — a gaz-

dálkodási kar dékánjának és tanszékeinek irányításával — a kar más tanszékei alkalmas oktatónak bevonását a szakirányok oktatási munkájába, megtalálva az alkalmas koordinációs formákat, is ehhez az új típusú együttműködéshez.

Ennyi is elegendő talán annak igazolására, hogy a főiskolai képzés „létrejött” az egyetemi tantervi struktúra és szervezeti egészét érintő problémákhoz kapcsolódóan. Működésünknek számos tapasztalata majd most kap igazán fontos szerepet, ahogy a szakirányú munka egyetemi szinten is megindul (elmélet-gyakorlat kapcsolata, speciális új tárgyak kialakítása, az új feltételeknek megfelelő átdolgozás, a munka tervezése-szervezése és értékelése eltérő karon, különböző tanszékeken dolgozó kollégák esetében, a gyakorlat új igényeinek követése, a képzés működtetési-technikai és szakmai-vállalati bázis kialakítása, a szakmai gyakorlat tartalmasságának biztosítása, új tananyagok kidolgozása, szakirodalmi bázis létrehozása és a többi.

— 2 —

„Vállalom a folyamatosságot”

— Az a fogalmazás járja, hogy ön jelenti a folyamatosságot a mostani egyetemi változásokban. Mit szol ehhez? — kérdeztük Kupcsik József rektorhelyettes.

— Az új rektor használta először ezt a jelzést velem kapcsolatban, de ez nem csak egyedül rám érvényes. A dékánok és más vezetők is megtartják mandátumukat. Az egyetemi oktatás, kutatás, a nemzetközi kapcsolatok tartása olyan tevékenységek, amelyek ciklusokból állnak, amelyek ciklusai folyamatosan, az előzőknek figyelembevételével végződnek hatékonyan. Különösen nagy jelentősége van a reformévfolyam egy teljes ciklusban való végigvitelének. A koncepció 4 évvel ezelőtti kialakítását követően dolgoztuk ki a tantervet, később a tananyagokat és a képzés egyes elemeire vonatkozó oktatási módszereket, számonkérés követelményeket. Alapvetően elfogadott, hogy a reform jelentősen előmozdította a közgazdászok képzés megújítását, de a legelköveteztebb hívei sem állítják, hogy minden eleme kifogástalan. Tovább kell vinni, s ahol szükséges, korrigálni kell. Az elmondottak értelmében vállalom a folyamatosságot, aminek megítélés szerint önmagában sem pozitív, sem negatív felhangja nincsen.

Milyen munkamegosztás lesz ön és a másik rektorhelyettes, Veress József között?

— Már több megbeszélést folytatottam Veress rektorhelyettesel. A munkamegosztást a szabályzat szerint a rektor határozza meg. Merem határozatot húzni a feladatok között nem lehet. Zalai Ernő rektorhelyettes például „sokszor” „beleavatkozott” az én feladatkörmbe tartozó oktatásszervezési ügyekbe, s én is sokszor tettem olyat, ami hatáskörömbe tartozik. Nem emlékszem arra, hogy ebből bármilyen konfliktus származott volna. Új rektorhelyettesként Veress József nyilván nagyobb ambícióval kezdett tevékenykedni, s nyitottabban tudja majd kezelni az egyetemi ügyeket, különösen a küldöttgyűlési határozatok végrehajtásával kapcsolatos feladatokat. Megjegyzem, hogy bár a rektorhelyettesi munka jelent bizonyos elhatárolást, mi valójában intézkedéseink során mindketten a rektort helyettesítjük.

Kupcsik József

— Mihez kezdenek először?

— A felsőoktatási törvénytervezet hangsúlyozza az egyetemi tanács stratégiai, döntéshozó szerepét. Ezt csak úgy töltheti be, ha az ülésekre valóban fontos kérdéseket tárgyaló színvonalas anyagokat terjesztünk elő. Ehhez mindekelőtt el kell készíteni az egyetem 1991–1992-es tanévre szóló munkaprogramját, és ezen belül ki kell jelölni az egyetemi tanács ülésén meg tárgyalandó témákat.

— Mi történt eddig azokon a tárgyalásokon, amelyek Andorka Rudolf és ön között folytak, s milyennek látja ketjük most alakuló munkakapcsolatát?

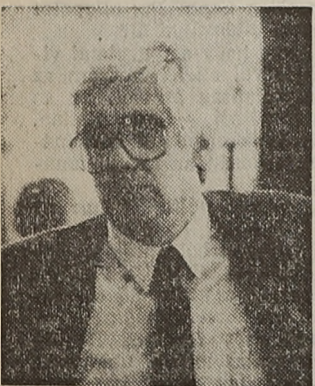
— Az én mandátumom nagy része már lejárt. Amikor az

első reformévfolyam '93-ban megkapja a diplomáját, én visszamegyek a tanszékre — így szól a köztünk lévő megállapodás. Vagy szerencsém volt, vagy a természetnek köszönhetően általában jól kijövök a vezetőkkel és a munkatársaimmal. Így volt eddig, s remélem így lesz a jövőben is.

Andorka professzort több mint három évtizede ismerem, tudományos és közéleti tevékenységben gyakran tevékenykedtünk együtt. Közös szívügyünk a demográfia, több konferencián vallottunk azonos nézetet a magyar népesedési helyzet megítélésében. Együtt szerveztük meg a Magyar Statisztikai Társaságot, amelynek elnökeül engem választottak meg és a Demográfiai Szakosztályt, melynek Andorka professzor az elnöke. Tisztelem közéleti tevékenységét is. Természetét ismerem, elkötelezettségét, humanus fellegását, ügybizalmát nagyra tartom. Velem kapcsolatban négyeszműközt és nyilvánosan is bizalmának adott hangot, ez a legnagyobb reményekre jogosít. Eddig szakmai és baráti kapcsolat volt közöttünk, ami most kezdődik, az munkakapcsolat lesz. Két év múlva meg tudom majd mondani, hogy milyen volt.

M. G.

Az uralkodó politikai erő sem tévesztheti szem elől

Palánkai Tibor, a világgazdaságtan tanszék vezetője, egyetemi tanács tag

— Egyelőre nem kaptam meg az egyetemi tanács ülését. Nem tudom mikor, milyen konkrét ügyeket tűz napirendjére a testület. Ezért most nem tudok arról nyilatkozni, hogy milyen várható döntéseket támogatnék és melyeket nem.

Néhány elvi jellegű megjegyzésem azért van.

Az egyetem jövője szempontjából alapvető fontosságúnak tartom, hogy alkalmazkodjunk a piacgazdaság követelményeihez. Rövid távon mindent meg kell tennie intézményünknek, hogy növekedhessen a hallgatói létszám. Most lépnek egyetemista korbba a nagylétszámú korosztályok, s ez olyan keresleti nyomást jelent, aminek engedniük kell és érdekeinknek megfelelően ki kell használnunk. Ennek enyhülésével, hosszabb távon persze csökkenhet a létszám. Most tehát nem tartom szerencsésnek a küldöttgyűlés azon határozatát, hogy kevesebb diákot kell felvennünk. Ez üzleti szempontból nem lenne jó lépés.

Az oktatás, a kutatás, a kultúra a közjavak kategóriájába tartoznak, mégpedig a Magyarországi jövőbeni fejlődése

szerpontjából kritikusan fontos javak közé. Mivel azonban a számvitel ellentétben ezeket nem az egyéni fogyasztó vásárolja meg, hanem alapvetően a költségvetésnek kell finanszíroznia őket, egyben politikai árucikkek. A velük kapcsolatos döntéseket helyes politikai prioritásoknak kell szabályozniuk. Így tehát az oktatási kiadások teljesen más kategóriába tartoznak, mint a veszteségfinanszírozó költségvetési támogatások. Időnként az az érzésem, hogy ezt a disztinkciót egyes kollégáim sem értik, hiszen nemcsak nem tiltakoznak, hanem még összehasonlításokra is készek volnának. Ez nem jelenti azt, hogy nem kell az állami finanszírozáson túli forrásokat keresnünk. Azonban nem szabad hagynunk, hogy az uralkodó politikai erő szem elől téveszék ezeket a tényeket. S ehhez nem kellene nagy történelmi felismerések, elég, ha a húszas évekre, Klebelsberg Kunó politikájára hivatkozunk.

A képzéskorszerűsítés terén én a színvonalas tananyagok megszületésére és a színvonalas oktatásra tennem a hangsúlyt. Minden eddigi reform végül is jórészt tantervi, formai változtatásokból állt, ezek a tartalmi kérdések háttérbe szorultak. Megszívlelendőnek tartom a Stockholmi Egyetem rektorának egy megállapítását. Azt mondta, hogy ők Európa periferiáján régen felismerték, hogy nem engedhetik meg maguknak azt a luxust, hogy csak jók legyenek. A legjobbak közé kell tartozniuk!

A tartalom prioritását tartom fontosnak a szervezeti változtatásokkal kapcsolatban is. Ilyenekre szükség van, de nem lenne szerencsés, ha akármilyen látványosan sokat ígérő koncepciók nevében jelenleg meglévő, értékes tananyagaink, tanáraink, kurzusaink szelektálnának

ki. s.

„Ma még használati utasítás kell az egyetemhez”

Forgó Ferenc

kapcsolatban pedig arról van szó, hogy szakmánk, a kvantitatív módszertan megfelelően képviselve legyen.

— Mik ön szerint a legfontosabb tennivalók?

— Szervezeti tekintetben még mindig nagy a zagvaság az egyetemen, ez volt az eddigi reformok leggyengébb pontja. Begyepesedett, megcsontosodott szervezet alakult itt ki, ami időnként a haladás gátja és állandó potenciális veszélyforrás. Nemzetközi kapcsolatainkban pedig kommunikációs nehézségeket okoz. Külföldi

partnerjeinknek többnyire használati utasítást kell adni az egyetemhez.

Meg kellene állítani, vissza kellene fordítani a hallgatói és oktatói munkamorál leépülését. Ennek most számos jelét látjuk: a hallgatók az erőfeszítések minimalizálására törekednek, állandó nyomást fejtenek ki a követelmények liberalizálása iránt. A nyugati egyetemeken képest például elképesztő itt az utóvizsgázási lehetőség, úgy tűnik, itt a diákok és a tanárok között folyó vizsgatortúrák alkotják az egyetem lényegét, a feszült, vizsgacentrikus légkörben aztán elszabadulnak az indulatok sok a csalás, tanárnak, diáknak egyaránt rossz a szájíze.

El kellene érni, hogy a tanszékek legyenek lehetőségük nagy tudású tanárok megszerzésére és megtartására. Jelenleg minden vezető örökös problémája a jó munkatársak megtartása, újabbak idecsábításáról már nem is álmodunk. Ez elsősorban pénz-kérdés, de jobb egyetemi légkör is kellene ahhoz, hogy ez a helyzet megváltozzon. Ahhoz, hogy az oktatók két legfontosabb feladatuk

ra, a tudományos munkára és az oktatásra koncentrálhassanak, minden egyéb problémát háttérbe kellene szorítani. Ehelyett most a vezetőket épp ezeknek az egyéb tennivalóknak az örült mennyisége örlí föl.

Nagyon szeretném, ha megvalósulna az egyetemi közte-herviselés; ha polgárjogot nyerne az a rendszer, amiben a vezetők megbízatásuk lejártával, megbecsüléstől övezve, megrázkódtatás nélkül visszaterhetnének és visszatérnének tanszéki társaik közé, hogy ezzel megvalósuljon a normális fluktuáció. Senki válna ne legyen életfogytig tartó teher a vezetői megbízatás, illetve senki se lehessen vezetőként életfogytig teher a környezetén.

Jó lenne, ha az egyetem viszsza kapná a tudományos minősítés fölötti ellenőrzését, hogy ne rosszízű pályázatok törztsák a pályafutást, hanem az egész tudományos pályafutás mérlegelésével itt, az egyetemen szerezen valaki docensi, egyetemi tanári címet.

— Milyen nehézségekre, konfliktusokra, patthelyzetekre számít az egyetemi tanácsban?

— Ne adjunk ötleteket! Hát-ha maguktól nem jut eszükbe az embereknek, hogy miként lehet megfújni dolgokat, két legfontosabb feladatuk

M. G.

„A napi megélhetési gondok szétverik az egyetem mítoszát”

Veress József rektorhelyettesi céljairól

Veress Józsefet, a gazdasággalpolitika tanszék vezetőjét kérte fel a rektor egyik helyetteséül. Terveiről, feladatairól kérdeztük.

— Nem titok, hogy egy évre vállaltam a megbízatást. Csak akkor folytatod tovább a rektorhelyettesi munkát, ha a következő időszakban gyökeres változások kezdődnek az egyetemen.

— Amikor valószínűvé vált, hogy Andorka Rudolf lesz a rektor, baráti beszélgetésen megkérdezte tőlem, vállalnám-e ezt a funkciót. Erre akkor gyakorlatilag nem mondtam. Több hasonló beszélgetés után változtattam meg az álláspontomat. Belátám, hogy a rektornak nem a változások megkezdése után, hanem éppen beindításukhoz lehet szüksége rám. Tanszéki kollégáim, néhány, az egyetemen dolgozó barátom is arra biztatott, hogy vállaljam el ezt az egyetemi közszolgálatot. De fontosak voltak Kerégyártó Györgyné és Csáki Csaba rábeszélő szavai is.

— Hogyan festene az az egyetem júniusban, amiben szívesen vállalnád a vezetői funkciót, további két évre?

— Nos, egy nagyon komoly munkával töltöttem, érdeklődőkkel terhelt év után először is sokkal jobban szelátnánk a hozzánk érkező, egyébként örvendetesen szép számú külföldi együttműködési ajánlat között.

Veress József

Nem fogadjuk el minden kapcsolatépítési ajánlatot

csak azért, mert kevés a pénzünk. Amiből tudományosan nem profitálhatunk, azt el kell utasítanunk. Másrészt ezek a kapcsolatok sok munkát igényelnek, amit ésszerűen és igazságosan kell megosztanunk. Ma például jó paran vannak olyanok, akik relatíve sok külföldi vendéget fogadnak

ahhoz képest, hogy milyen keveset utaznak.

Júniusig meg kell kezdődnie a Gazdasági Igazgatóság átvilágításának. Nem arról van szó, hogy az ott dolgozó alkalmazottaknak a feladatuk elvégzésére, hanem arról, hogy a jelenlegi anyagi helyzetben

számos eddigi igényt nem lehet kielégíteni

az egyetemen, világosan látni kell, miről mire jut pénzünk és mire nem.

Nem adminisztratív úton, de össze kell fogni az egyetemen azokat az alapvető feladatokat, amelyek egy jó színvonalú PhD. képzés bázisát jelenthetik. Meg kell találni az egyetemi

oktatók konszenzusát ez ügyben, ez alapfeltétele annak, hogy nemzetközileg elfogadott, elismert tudományos igényű posztgraduális képzést nyújtsunk.

A legkényesebb kérdés talán a szervezeti átalakítás ügye. Mindannyiunkat érint ez, és aminél valaki

érezzi a helyét,

változatlanul fennmaradná.

További fontos célok, hogy a hallgatóság és az oktatók között jól működő csatornákat, folyamatos, nyílt értelmes párbeszéd alakuljon ki. Egyenrangú felek kommunikációjára gondolok, melynek segítségével föloldhatók a konfliktusok mielőtt káoszhoz vezetnének.

Végül egy év múlva remélem nyilvánosan nagyobb elismerésben részesül az egyetem főként fiatal és középkorú oktatókból álló hűzóereje.

— Konkrétan?

— Jónéhány olyan oktatónk van, aki tudása alapján

a világ bármely egyetemén megállná a helyét.

Rájuk alapozódhat a jövő. A három bizottság anyaga csak a főzárkőzés legfontosabb feltételeit fogalmazta meg. Ami ezen túl van, a kilencvenes évek második felének egyete-

me, természetszerűleg ezeknek a kollégáinknak a munkája nyomán épülhet fel. Ugyanakkor a jelenlegi feltételek között nem tudjuk megtartani a legjobbainkat. Az egyetem va-

rázsát, mítoszt, ami ide vonzhatná őket, szétverik az itt dolgozók napi pénzkérdési gondjait!

— Mi a hatáskörök? „Ki áll fölötted”, és „ki tartozik alád”?

Engem

valaki egyszer „plebejus jellegű” embernek nevezett.

Elfogadom ezt a titulust. Nem igazán érdekel, kinek mi a beosztása. Így aztán lehet valaki a „felettesem”, ha annak tartja magát, „alárendeltjeim” viszont nem lesznek.

Az egyetemi vezetés munkamegosztását a beszélgetésünk utáni napokban tisztázzuk. Így most arról beszélnek, mit szeretnének, illetve mit nem szeretnének csinálni. Ezekben a dolgokban egyébként lényegében egyetértünk a rektorral.

figyelemre méltó kutatási eredmény születik a tanszékeken,

egyéni és team munkában, aminek nincs megfelelő elismertségük, publicitásuk a hazai tudományos életben.

Andorka Rudolf engem biztított meg az egyetem oktatási egységeinek szervezeti átalakításával kapcsolatos döntések

a pénzügye már az egyetem alapvető működését veszélyezteti,

rádásul ez a munka teljes embert igényel. E két körülmény indokolja, hogy mindannyiunknak részt kell vállalnunk a gazdálkodással kapcsolatos döntések meghozatalából.

— Nem félsz attól, hogy most, hogy vezetőt lettél, sokan eltávolodnak tőled azok közül, akik „mezei oktatóként” szim-

Nem akarok foglalkozni a nemzetközi ügyekkel. Ugyanis meg akarom tartani az órát, illetve az átalakítások, amiket fontosnak tartok, azt igénylik, hogy itthon legyenek. Nem szeretném azt sem, ha az a vád érne, hogy én utazom el az egyetem valutakeretét.

Fel akarom vállalni viszont az egyetemen folyó tudományos munka segítségét. Számos olyan

előkészítéssel. Ezt elvállaltam.

Végül az egyetem gazdálkodásáról. Úgy vélem, ez közös vezetői feladat, amíg nem sikerül találnunk egy jó főtájt. Ezen a területen váltásjelek mutatkoznak,

patizáltak veled, akik kedveltek téged?

— De, félek. Örülök, ha egy év múlva kiderülne, hogy csak részben volt megalapozott ez az aggodalmam. Igyekezem úgy beosztani az időmet, hogy minden oktató és hallgató kollégám rendelkezésére állhassak, akik valamilyen ügyben keresnek.

K. S.

„Pénzt és létszámot oda, ahol a legtöbb munkát végzik”

Tóth Tamás, a külgazdasági tanszék vezetője:

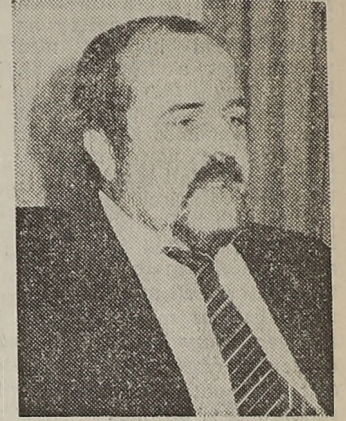
— A gazdálkodási karon választottak egyetemi tanács-taggá. Ennek megfelelően mindenképpen támogatnom kell azokat a döntéseket, amelyek a korszerű menedzserképzés megerősödését segítik.

Képviselet fogom azt az elvet is, hogy a hallgatókat egyaránt fel kell készíteni első munkahelyükre és későbbi vezetői szerepükre is. Ha aránytalanul nagy súlyt kap az adminisztratív, technikai készségek átadása, amire első munkahelyeiken van szükségük a közgazdászoknak, ez megnehezíti későbbi vezetői választást. Amennyiben viszont ezek rovására csak a menedzsment stratégiai problémáink megoldására készítjük fel őket, megintcsak megnehezülhet karrierjük, hiszen így bizonytalanná válik elhelyezkedésük, nem tudnak beilleszkedni a vállalatok életébe. Meg kell találni a két-fajta felkészítés jó arányát.

Úgy vélem, az erőforrásokat az oktatási-kutatási feladatoknak megfelelően kell elosztani. Támogatni fogom az egyetemi tanácsban, hogy a pénz-és létszámkeretek azokra a helyekre kerüljenek, ahol a legtöbb munkát végzik kollégáink.

A tárgystruktúrával kapcsolatban, mint marketinges azt mondhatom, hogy ezt a piaci igények alapján kell kialakítani. Ki kell elégíteni azokat a hallgatói igényeket, amiket az aktuális divat diktál, ugyanakkor értelmes oktatói befolyással — nem adminisztratív kényszerrel — meg kell győznünk a diákokat arról,

hogy érdemes hosszú távra tervezniük, meg kell alapozniuk sikereiket. Például napjainkban biztos sokan szívesen specializálódnának privatizáci-

Tóth Tamás

ós problémákra. Ez a következő néhány évben tényleg sokat ígér. Mégsem lenne célszerű, ha a diájkaink többsége kizárólag erre a kérdéskörre fordítaná felkészülési idejét.

Az egyik konkrét célom annak tisztázása, hogy kinek a kötelessége, feladata a hallgatók konkrét technikai kérdéseinek megválaszolása. Szeretném, hogy ha a nyugati egyetemekhez hasonlóan nálunk is meghonosodna az a rendszer, hogy a diákok kezükbe kapnak egy pontos tájékoztatót a tárgyról, a választási lehetőségekről és minden egyéb részletekről, ami érdekelheti őket. Ebben az ügyben minél előbb lépünk kell.

k.

„Legsürgősebb az oktatási koncepció véglegesítése”

Hrubos Ildikó, a szociológia tanszék oktatója, az általános társadalomtudományi kar dékánja:

— Véleményem szerint a változtatásokra irányuló döntések előtt komoly helyzetértékelésre van szükség. Ezt nem szabad, nem lehet megspórolni. Ha nem tudjuk világosan megállapítani, hogy egy nem kielégítő állapotnak, egy intézmény nem kellő funkcionáltságának mi az oka, akkor az esedékes változtatás eredménye is kétséges. Lehet ugyanis, hogy a problémákkal terhes működés oka a hibás koncepció, a nem koherens elvi elgondolás, de az is lehet, hogy a külső-belső feltételek akadályozzák a különböző helyes koncepció megvalósítását. Ma úgy látom, hogy a mi esetünkben, az 1985-től meginduló reform esetében az történt, hogy egy alapvetően helyes, modern és koherens elgondolást a környezeti feltételek nem kellő figyelembevételével, esetenként annak ellenére vezetünk be. Ez okozta a bevezetés után a rend-

szert „csikorgását”, egyes vonatkozásokban diszfunkcionális működését. Számomra ez komoly tanulsággal járt. Csak a feltételek, az induló állapot alapos ismeretében szabad eldönteni, hogy mit és milyen módon változtatunk. Ennek hiányában egy megújított, talán ugyancsak helyes koncepció a megvalósítás során az előbbihez hasonlóan ugyan-csak gellert kaphat.

Más jellegű, inkább a vezetési módszerekkel és tanulság számomra, hogy egy gyökeres változtatás akkor számíthat sikerre, ha azt az érintett személyekkel (adott esetben az egyetemi oktatókkal, egyéb dolgozókkal és hallgatókkal) el tudjuk fogadtatni. Ehhez a nyílbanosság és a folyamatos kommunikáció szolgálhat eszközzel. Úgy gondolom, hogy a nyilvánosság tekintetében alapvetően korábban is jók voltak a feltételek (aki tényleg akart, az hozzájutott a hivatalos csatornákon is minden lényeges információhoz), a kommunikáció viszont nem volt kielégítő. Nem elég lehetőséget ad-

Hrubos Ildikó

ni a hozzászólásra, a vitára még az sem elég, ha ezt kéri is a vezetők, vezető testületek. Folyamatosan kapcsolatot kell tartani az egyes oktatási és más egységekkel, sok személyes konzultáció, formális és félformális beszélgetés szükséges ahhoz, hogy megnyerjünk egy ügynek személyeket és közösségeket. Ez természetesen rendkívül időigényes, de ugyancsak nem spórolható meg.

Az új egyetemi tanácstól azt várom, hogy nagyon meg-

fontoltan, a nem tárgyyszerű szempontokat mellőzve fog dolgozni, és ebben a tanévben kialakítja az oktatás és a működés új, most már viszonylagos stabilitást, egyben a kellő rugalmasságot ígérő rendjét és a megvalósításához szükséges feltételeket. A legsürgősebbnek az oktatási koncepció véglegesítését tartom, mégpedig a teljes rendszert figyelembe véve, a posztgraduális képzés különböző formáival bezárólag. Az 1992/93-as tanévet úgy kell elindítani, hogy az alapvető vonásaiban készen álljon a teljes tanterv. Ehhez hasonlóan sürgős feladatot a Szervezeti és Működési Szabályzat, valamint a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat kidolgozása és elfogadása. Ma — jórészt az elmúlt időszak bizonytalanságai miatt — eklektikus, elavult, feldozott-foldozott, hiányos szabályok szerint működünk, s ez az állapot tovább nem tartható.

Az új egyetemi tanács tagjait régről és személyesen ismerem, legtöbbjükkel szoros munkakapcsolatban voltam az elmúlt évek során. Ennek alapján úgy gondolom, hogy ez a személyi összetétel igen jó feltételeket ígér a konstruktív, felelősségteljes munkához.

m.

Kerégyártó Györgyné, a statisztika tanszék oktatója, az alapozó képzés dékánja:

— Hadd kezdjem a választásoknál: szerintem nagyon demokratikus volt az előkészítés, s ennek eredményeképpen az egyetemi tanács tagjai élvezik az oktatók nagy részének bizalmát. Erre a bizalomra azonban mostantól a munkánkkal is rá kell szolgáltatnunk. Ez a testület alkalmas arra, hogy az egyetem fejlesztésével kapcsolatban meghozza a szükséges döntéseket és megadja a szempontokat a működéshez.

Rendkívül komoly feladatok állnak előttünk. Bizonyos kérdésekben nagyon alapos vizsgálódás, az oktatók véleményének megismerése után lehet csak terveket készíteni, döntéseket hozni. Nagyon témák áttekintésére, részletes elemzés készítésére munkabizottságok megalakítását tartom célszerűnek, amikben itteni oktatóinkon kívül külső szakemberek részvételét is indokoltnak tartom. Az egyetemi tanács elé ilyen előkészítés után kellene a javaslatoknak kerülniük. Én is szívesen

„Megosztottságra nem számítok”

részt vennék ilyen munkában. Választott egyetemtanács-tagként kötelességem is megismerni az oktatók véleményét a lehető legszélesebb körben. Kapcsolataim élők a kollégáimmal, ehhez nincs szükség formális keretekre. Saját tanszékemet fontos és jó háttérnek érzem magam mögött, kritikusan, élesen, féltlenülül fogalmaznak, kérdeznak, s ha van olyan nap, hogy nincs időm átmenni, máris hiányzik a velük való szembesülés.

A hangsúlyt én a közeljövőt illetően a minőségre teszem. A tananyagfejlesztés első hullámának vége, az oktatásban is jelentős tapasztalataink vannak. Nem kétséges számomra, hogy most ezek elemzésére támaszkodva a színvonalat kell javítanunk. Hiszen a legígéretesebb elkövetést, a legjobb tananyagot is agyonvághatja, ha rossz kivitelezésű a jegyzet, elhibázott a számonkérési rendszer vagy hibás az oktatásszervezés.

Kerégyártó Györgyné

Az lenne jó, ha a legfontosabb nem a számonkéréssel kapcsolatos kötéltűzés lenne, nem ebből visszafelé, levezetéssel jutnánk el az oktatásig, hanem eleve az lenne a lényeg. Ugyanakkor természetesen fontos a számonkérési rendszer továbbfejlesztése is.

Döntéseket kell hoznunk a hallgatói létszámról is. Az én álláspontom szerint sok hallgatót kell felvenni, de ehhez az infrastruktúra fejlesztése

elengedhetetlen. Át kell gondolni a felvételi rendszerünket is. A soros képzést nap-pali tagozaton és munka mellett képzésben is komolyan átgondolandónak tartom, s ezzel összefügg az is, hogy a főiskolákkal való kapcsolatainkat is felül kell vizsgál-nunk.

Nem számítok konfliktusokra, nem tervezek nagy vitákat. Nem szeretem a kielézet helyzeteket. A konfliktusokat csirájukban kell tudni kezelni, nem szabad megvárni a helyzet kiéleződését. Menet közben tisztán lehet sokmindent, körültekintéssel el lehet kerülni az összetűzéseket a szisztématis munkában és a szakmai kompetenciában látom a sikeres munkát kulesát. Különböző vélemények lesznek, bizonyos problémákat minden bizony-nyal másként vizsgálunk a tanács tagjai, de frakciók, front-onalak, szisztématis megosztottság szerintem nem várható. Bizakodó vagyok. A 88—89-es reform nagyon értékes volt és a most tervezett változások jó keretben terem-tenek majd a színvonalas munkához.

m. g.

Nyári tábor

Az idén újra megrendezésre kerül a szakkollégiumok immár hagyományos nyári táborozása, ahová a szervezők szeretettel várnak minden érdeklődőt. Nem mindennapi programokban lehet részük. A szervező kollégiumok saját szakterületükkel kapcsolatos témákban előadásokat szerveznek, lesznek koncertek (Vaszlavik Gazember László, Réis), filmvetítés, táborújs, táncszáz, sport, kiállítás, egyezőval MIN-DEN. Közben természetesen a tábor lehetőségeit nyújt a szakkollégiumok közötti kapcsolatok erősítésére is.

VALOGATÁS

AZ ELŐADÁSOKBÓL: Az antiszemizmus története és jelene (Kovács András, Kende Tamás, Barotányi Zoltán), Széchenyi Szakkollégium.

Vállalkozások támogatása és vállalkozási lehetőségek (Bakonyi Éva, B'nai B'Rith alapítvány), Vállalkozói Szakkollégium.

„Honnán — hová”. Szempontok a magyar szervezéstörtételemelekezésére (Bayer József).

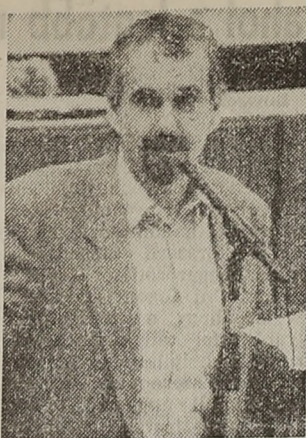
Az alkotmánybíráskodás (Halmai Gábor, Pokol Béla, Szabó András,

Holló András), Bibó Szakkollégium, Egri TK SZK.
Pluralizmus a filozófiában (Vajda Mihály), Egri TK SZK.
Vallás, társadalom, politika (Tomka Miklós), Szent Ignác Szakkollégium.
Polgárosodási alternatívák Magyarországon (Benda Gyula, Juhász Pál, Mészáros Ferenc), Németh László Szakkollégium.
Privatizáció és társadalmi hatása (Gulácsai Gábor, Lengyel László, Urbán László), Rajk Szakkollégium.
A tábor 1991. szeptember 5—8-ig kerül megrendezésre a zánkai Gyermekegyházi Centrumban. Részvételi díj személyenként 500 forint. A találkozó költségeit a Soros Alapítvány hozzájárul.

A SZERVEZŐ SZAKKOLLEGIUMOK:
ELTE Bibó István Szék., Egri TK Szék., EVK, Németh László Szék., Rajk László Szék., Széchenyi István Szék., Szent Ignác Kollégium, TEK.
A tábor szervezői szeretettel várják az ország összes szakkollégiumának tagjait, valamint mindazokat az egyetemistákat, érdevelt oktatókat, főiskolásokat, akiket érdekel a magyarországi szakkollégiumi mozgalom jelene és múltja.

Szintézisre van szükség!

Zalai Ernő, a Makrotervezési és Modellezési Intézet igazgatója, egyetemi tanácsstag.

Zalai Ernő

— Mint az egyetem egyik vezetője, pozíciómra fogva hat évig egyetemi politika, egy egyetemi koncepció kialakításában jelentős szerepet töltöttem be. Kétségtelen jelentős változás az, amikor az ember majd kívülről nézi ugyanezeket a folyamatokat, hogy hogy fognak menni. Hangsúlyozni szeretném, ez a hat év számomra kemény hat év volt, de úgy gondolom, hogy ez idő alatt igazából csak bizonyos változások elindításáról beszélhetünk. Soha nem hittem egy percig sem, hogy amit az első menetben kialakítottunk, ezt kell megmérévítetténi és ez lesz majd a pálya, amelyen az egyetemnek hosszú éveken keresztül futni kell. Sok szempontból nagyon szerencsésnek is tartom azt, hogy a hat év után most friss, új erők veszik át a munkát. Kell a frissesség és lelkesedés ahhoz, hogy ezeket a folyamatokat valaki valóban alaposan,

tüzetesen átgondolva és odafigyelve menedzselje. Egyébként erre is igaz az a mondás: a több szem többet lát, új szem mást lát. Mert azért öt évvel ezelőtt mások voltak az adottságok, és a helyzet az egyetemen belül és kívül is, és most megint mások. Tehát mindenképpen

indokoltan tartom a folyamatos felülvizsgálatát

mindannak ami eddig történt. Ami nálunk az elmúlt évben szerencsétlenül alakult, azaz, hogy a szakértői, értékelési munka az egyszerű döntéshozói jogokat is vindikált magának. Úgy alakult a helyzet, hogy a bizottságok és a küldötttervezet nemcsak, mint szakértői, értékelőbizottságok működtek, hanem mint egyfajta döntéshozó testület is. Ez egy egészségtelen, értelmet-

len keveredés volt és itt keresendő az elmúlt évben keletkezett alapvető problémák gyökere. Döntést az arra hívott testületnek kell hozni és ez a testület felelősségére is vonható. Eppen ezért nekem az alapállásom — és ez eltérhet mások véleményétől gondolom —, hogy mindazok az állásfoglalások, amelyek a küldötttervezet megfogalmazódottak, azok

csak mint erőteljes ajánlások értelmezendők

az új vezetés — beleértve az egyetemi tanács — számára is. És most kell elkezdni a döntéshozói munkát, amelyek ezeknek az elemzéseknek és állásfoglalásoknak, meg más szempontoknak a figyelembevételével, végül is kialakítja az egyetemi vezetés stratégiá-

ját. Abban biztos vagyok, mert már a küldötttervezet határozatai is ezt jelezték, hogy ez a stratégia fő elemeit tekintve, nem lesz alapvetően különböző attól a stratégiától, amit mi követtünk megfogalmazva, vagy megfogalmatlanul. És ha ez igaz, akkor ez

meg fogja könnyíteni az én szerepemet

és az én váltásomat is. Mindez természetesen nem zárja ki azt, hogy egyes részletpolitikákban, hangsúlyokban, vagy rangsorolásban ne lehetnének különbségek és ez természetes is, de ezek alárendeltek a fő stratégiát tekintve.

terv koncepcionális kérdéseivel, az oktatás tantervi struktúrájának és a szerveződésekével, tehát a filozófiájának kérdéseivel. Ezen a területen az én álláspontom változatlanul ugyanaz, amit egyébként az első küldötttervezetben megpróbáltam kifejtetni, hogy a jelenlegi tanterv és a bizottságok által vázolt tantervi elképzelés szintézisére van szükség és nem egyfajta rosszízű kompromisszumra. Hiszek benne és bízom benne, hogy józanul és objektíven tudunk beszélni most már a szintézis lehetséges formáiról.

Tulajdonképpen azt hiszem két-három alapvető kérdéssel van szó mindössze,

ahol markánsan eltérnek a nézetek

(az egyetem, mint kutató-oktató intézmény; az úgynevezett elitképzés és a tömegképzés viszonya; az ehhez szorosan kapcsolódó kétszintűség kérdése; és mindehhez az okleveles közgazdász diplomát adó képzés és a munka utáni továbbképzés

viszonya egymáshoz, beleértve a doktori típusú képzést, vezetőképzést és így tovább). Röviden ezt fogom képviselni az egyetemi tanácsban, a szintéziskeresést és -megtalálást, mert ez a kulcsa az egyetem jövőjének. Ha ezt nem talál-

juk meg, akkor belső és külső emigráció fog bekövetkezni. Pont a legjobb erők fogják az egyetemet elhagyni. Vagy az egyetemi közélettel elfordulnak és másfelé keresnek boldogulást, miközben itt maradnak az egyetemen. Ezt értem én belső emigrációnak alatt.

De képviselni fogom az

az intézményközi kapcsolatok is a személyek közötti bizalomra épülnek,

amit nekünk sikerült nagyon széles körben képviselni. Ennek a személyes kötődésnek, amely egy általános tapasztalat közismertnek kellene lennie. Ezen a területen nyilván az első időben várhatóan lesznek kisebb, nagyobb nehézségek. Én egyfajta lelkiismereti kötelességemnek is érzem, hogy az új vezetést segítsem és támogatassam ezeknek a nehézségeknek az áthidalásában, de csak addig a mértékig, amíg ezt ők igénylik és nem egyfajta beavatkozásnak vagy netán „hatalomátmentésnek” fogják fel.

Az új rektorral, *Andorka Rudolffal*, és *Forgács Csabával* a terület jövőbeni vezetőjével is többször beszélgettünk ezekről a kérdésekről. S mindezekből arra következtek, hogy ezeken a területeken harmonikusan együtt fogunk működni az átmenet időszakában szorosab-

ban, és később a dolgok logikája szerinti mértékben. Itt kell említést tennem arról is, hogy az elmúlt egy év során jelentős erőfeszítéseket tettem arra, hogy a nemzetközi kapcsolatok szervezeti rendje, működési módja, személyi és technikai feltételei hozzáigazodjanak a nemzetközi normákhoz és a volumenében és minőségében jelentősen megváltozott feltételekhez. Ezenkívül külső szakértők segítségét is igénybe véve az egész területet átvilágítva egy részletes javaslat készült a nemzetközi kapcsolatok szervezete, ügyrendjére, munkaköri leírására, pénzügyi rendjére vonatkozóan. Ezt a tervet az új vezetésre hagyományozom.

És végül képviselni fogom eddigi munkám harmadik területét, ami a tudományos munkára terjed ki.

Itt országos és nemzetközi alapítványok adhatnak pénzforrásokat a kutatómunkához.

nemzetközi alapítványok adhatnak pénzforrásokat a kutatómunkához.

Jelentős előrelépésre a szervezett tudományos utánpótlásképzés területén számíthatunk, a doktori az országos Athenium bizottságos elképzelésével. Irányításommal az egyetemen is létrejött egy kis Athenium előkészítő bizottság. Ebben az egyetemi karok véleményét is figyelembe véve, illetve a part-

nerintézmények és más egyetemek, valamint az akadémiai intézetek vezetőivel konzultálva kialakítottunk egy szándéknyilatkozatot. Innentől kezdve most már a részletes tartalmi kérdések megvitatása, kimunkálása jön, hogy jövő ősztől beindulhasson a szervezett tudományos utánpótlásképzés.

H. E.

Azonos a cél!

Rostoványi Zolt a nemzetközi kapcsolatok tanszékvezető oktatója, egyetemi tanácsstag.

— Számomra megtisztelő és bizalmas részéről és tagja lehettem az egyetemi tanácsnak. Örömmel vállaltam ezt a funkciót, mert azt hiszem, hogy a következő időszakban nagyon fontos feladatok hárulnak az egyetemi tanácsra. Ez egy elég nehéz időszaknak ígérkezik az egyetem életében, hiszen itt alapvető

nem utolsósorban a felsőoktatási törvény figyelembevételével azt a legmegfelelőbbet, amivel az egyetem színvonala tovább közelíthet a nemzetközi standardhoz. Azt hiszem, e két koncepció alapvetően nem ellentétes egymással, nem választani kell egy megelévé, meg egy újfajta koncepció között, hiszen a régi reformkoncepciók is alapvetően pozitív elemei vannak. Teljesen nyilvánvaló, hogy a végrehajtás folyamán bizonyos következetlenségek előfordulhatnak, tehát komoly korrekcióra van szükség. És az újfajta koncepciók is számos előrelépő és pozitív eleme van, de nyilvánvaló, hogy ott is bizonyos kérdéseket alaposan át kell gondolni. Nem arról van szó, hogy el kell vetni bármelyiket, hanem arról, hogy e kettő és az esetleg még fölmerülő új javaslatok függvényében kell kidolgozni egy újfajta — ami nyilvánvalóan épül a régre — koncepciót. Szerencsésnek tartom az egyetemi tanács személyi összetételét, azt, hogy mind a kétféle reformkoncepció kidolgozó képviseltetik magukat. Hiba lett volna, ha nem így történik. Ez az összetétel viszont lehetővé tesz teremt arra, hogy hasznos viták lefolytatása után — amelyek reményeim szerint teljes mértékben mellőzni fogják a személyeskedést — alakul ki végül is az a koncepció, amely remélhetőleg az egyetemi oktatók, döntő többségének egyetértésével találkozik. Még egyszer hangsúlyozni szeretném azonban, hogy itt nem konfrontatív nézetekről van szó, hisz mind a két koncepció azonos a célja, mind a kettő az egyetem korszerűsítését irányozta elő. Itt egy olyan fajta szerves egységet kell kialakítani, amely pozitív és az egyetem fejlődését előrevivő elemeket tartalmaz. —it

Rostoványi Zolt

kérdésekről kell tulajdonképpen dönteni. Ezeket a döntéseket jórészt, az egyetemi tanács fogja meghozni, reményeim szerint természetesen az oktatók véleményének minél szélesebb körű figyelembevételével alapján.

Itt tulajdonképpen egy reformfolyamatról van szó. Egyrészt az Csáki Csaba és Zalai Ernő nevével fémjelzett reformról, másrészt az új koncepcióról, a három reformbizottság által készített koncepcióról. E kettőt valamilyen formában ötvözni kell, illetve ki lehet egészíteni más, esetleg eltérő elképzelésekkel. Számtalan alternatíva képzelhető el és az egyetemi tanács feladata éppen az lesz, hogy ezek közül kiválassza, az adottságok, a lehetőségek,

raciánt Veress Jóska-ban látom. *Ó vagy keresztülviszi az elképzeléseit, vagy elmegy az egyetemről.* A választások után sokan gondolták úgy, hogy az új egyetemi tanács arra lesz garancia, hogy minden konzervatív irányba fejlődjön, s kezdetben nekem is volt ilyen érzésem.

De alaposabb vizsgálódásra kiderül, hogy szembenállásra nem kell számítani a testületen belül és az állóvíznek sem híve senki. *Eletkorilag is jól tükrözi a tanács az egyetemet, középkoriak alkotják leginkább,* ez is jó, mert része a kívánatos fiatalításnak. Úgy vélem, az egyetemi közvélemény el fogja várni ettől a vezetéstől, hogy — miközben idősebb életkorától függetlenül bárkit szívesen lát vendégprofesszorként — döntően az aktív életkorúakra építse tevékenységét.

Kedvező körülménynek tekintem azt is, hogy az egyetemen nincsenek pártarcok, amik más munkahelyeket felörlni is képesek voltak, s azt gondolom, *Andorka Rudolff garancia arra, hogy illyesm a jövőben sem fog itt előfordulni.*

M. G.

„Mi ez az óriási szembenállás?”

Horváth Istvánné az általános társadalomtudományi karról került az egyetemi tanácsba:
— Ez az egyetemi tanács merőben más, mint az eddigi: ez nem érdekvédelmi testület, így aztán nekünk sem saját tanszékünket, karunkat kell képviselnünk benne, hanem az egyetem átfogó irányítását kell megoldanunk.

Horváth Istvánné

Nagyon örülök annak, hogy Veress József lett az új rektorhelyettes. Az ő eltekintésége, elszántasága, s ezekkel párosuló higgadsága biztosíték arra, hogy változások biztosan lesznek. Ugyanakkor jó, hogy megmaradt Kupcsik József rektorhelyettesi pozíciója, így nincs törés a munkában.

Zalai-reformnak nem sikerült megvalósítania. Ennek alapján én azt gondolom, hamarosan ki fog alakulni egy olyan terv, ami mindenki számára elfogadható. Remélem, egyvalami nem fog bekövetkezni: az, hogy nem történik semmi. De ez szerintem elképzelhetetlen, erre garancia Veress József személye. *Andorka Rudolffot nem ismerem annyira,* hogy tudnám, mennyire fogja őt ebben segíteni, de abban biztos vagyok, hogy akadémizálni nem fogja új rektorhelyettesként az átalakítások során. Ez pe-

Annak idején a Zalai-bizottságnak voltam tagja, most meg a Chikán-bizottságnak, s ennek alapján öszintén szólna nem értem, mi ez az óriási szembenállás Zalai Ernő és Chikán Attila között, hiszen a bizottsági anyagok között nincsen ilyen ellentét. A Chikán-bizottság összefoglalója lényegében azt javasolja, amit a

Nem pontosan a küldötttervezet szerint

Zelkó Lajos egyetemi tanár, a közgazdasági elméleti kar dékánja volt, és most újból megbízást kapott a feladatra egy évre.

— Ön a küldötttervezet nagy ellenzőjéhez tartozott. Mégis megbízást kapott a dékáni feladatra. Hogyan fogadta ezt?

nem lepett volna meg, hogyha a vezetők jelentős részét lecserélik.

De végül is azt hiszem, ez volt a leghelyesebb döntés, márcsak azért is, mert az én ismereteim szerint egyikünk sincs ellene az ésszerű, szükséges és megvalósítható változtatásoknak.

A legfontosabb teendőnek a tananyagszerkesztést tartom és az ebből következő szervezeti változtatásokat is. De a szervezeti változtatásokat mindig folyamatnak tekintem és nem kampányszerű változtatások-

— Az egyetem helyzetét úgy itéltem meg, hogy a küldötttervezet kialakult hangulattól függetlenül azt találtam volna legésszerűbbnek, hogy addig maradjon a régi vezetés, míg lejár a mandátuma. A történet közben viszont úgy értékeltem a helyzetet, hogy

nak. Hogyha egy helyzet megérett, akkor ott lépni kell, de nem valószínű, hogy minden öt évben általános változtatásra lenne szükség.

Hogy pillanatnyilag melyek azok a szervezeti változtatások, amelyekre leginkább szükség lenne? Nem hiszem, hogy összegyűjtési, kari, szervezeti kérdésekről lenne szó. Ha a tananyagváltozásokból indulok ki, akkor nyilván

illetően kevésbé látok problémát, inkább a terheléselosztás vet fel olyan gondokat, hogy egyes oktatóknak azt kell módosítani. Esetleg más tanszékre is átkerülhetnek vagy a saját tanszékén olyan témát keresnek, ami a profilba még beleillik és kereslet is van rá. Ezen a téren azonban nem történt igazán komoly elemzőmunka, éppen azért, mert a nagy reform, meg a reform reformja elvitte a figyelmet erről az apró munkáról, amire pedig folyamatosan szükség van.

— Közismert, hogy a hallgatóság csekély érdeklődést mutat a közgazdaság-elméleti

választás iránt. Ön, mint dékán miben látja ennek okát, s a probléma megoldására mi a terve?

— Úgy látom, hogy ez alapján két okra vezethető vissza. Az egyik a pillanatnyi piaci hangulat. Úgy ítélik meg a hallgatók, hogy népgazdasági szintű komoly elméleti matematikai irányultságú közgazdászokra kevésbé lesz szükség. Szerintem ez tévedés és ezt előbb-utóbb felismerik. Ez a felismerés két-három évben belül bekövetkezik, s akkor ez javít a helyzeten. A másik probléma az, hogy a karon a harmadév nehezebb, mint a többi karon. Ezért,

sok hallgató kerülővel inkább a karra jellemző szakirányt választ.

Negyedében például a pénzügyi szakiránynál a legnagyobb tolongás van, holott a tananyag nagy része kifejezetten makroirányultságú. De az is problémát okoz, hogyha például pénzügyi szakirányt választ az egyik

karról a hallgató, és nem kerül be, akkor nehezebben tud egy másik neki még megfelelő szakirányt választani, mint ha a másik karról választja a pénzügyi szakirányt. Tulajdonképpen azon kell gondolkodni, hogy a harmadév kö-

telező tárgystruktúráját lehet-e változtatni, illetve a szakirányválasztásnak a jelenlegi rendszerét lehet-e változtatni. Ezt megvizsgáljuk és nyilván adódnak lehetőségek, amelyek javítanak a helyzeten.

— Milyen esélyt ad az új vezetésnek arra, hogy a tanév előtt tornyosuló feladatokkal megbirkózzék?

— A tényleg égető probléma

a változtatások ne nagy koncepciók ügyek legyenek,

hanem gyakorlatiak. A tényleg megérett problémákra valóban odafigyeljünk és azokat megoldjuk. Nem vagyok optimista, viszont a nagyon komoly anyagi vonatokkal járó feladatok megoldásában. Gondolok a helyiségproblémákra, az oktatók anyagi megbecsülésére. Én különben úgy tartom, hogy az oktatásunk nem elit, de tényleg minőségű oktatás. Ha például azt nézzük, hogy egy oktatóra hány hallgató esik, akkor a fizikai feltételektől eltekintve (teremhány) az oktatás a közepesen jobb feltételekkel folyik világszinten is és szerintem jó is.

— De vajon meddig lesz jó? Mert ha nincs jól megfigyelve az oktató, akkor talán könnyen elcsúszhat az egyetemről.
— A jelenlegi fizetési arányok társadalmi szinten valóban nagyon hátrányosak az oktatóra nézve. De a kialakuló gazdasági rendszer olyan, hogy a gyakorlati gazdasági vezetők jövődelme, mint ahogy jelenleg a fejlett tőkés országokban is van, mindig is jelentősen nagyobb lesz, mint az egyetemi oktatóké. Nem hiszem, hogy ez önmagában elviszi az összes tehetséges oktatót. Véleményem szerint egy részét elviszi, egy része viszont itt marad.
— De vajon meddig lesz

Bizonyára minden kar ismeri a megérett problémákat, amelyekre koncentrálni kell. Én a karon a tananyagokat

Meg kell szabadulni az ideológiától!

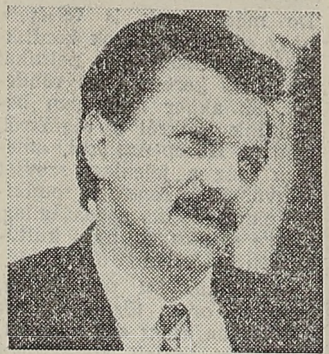
Kerekes Sándor az ipari technológia és áruismereti tanács vezetője, egyetemi tanács tag.

— Miután harmadszor élvezem az egyetemi választók bizalmát, harmadik alkalommal vagyok egyetemi tanács tag. Elmondhatom, hogy bizonyos tapasztalatokat szereztem e téren, de a változó világ folytán elvárásaim is vannak az egyetemi tanácssal szemben. Többekkel talán vitatkozva, azt gondolom, hogy egyetemünkön alapvető változás indult el az előző vezetés alatt, méghozzá jó irányban. A végrehajtás persze lehetett volna következetesebb. A vége felé az elfáradás, a kifulladás jelei mutatkoztak, olykor megalkudva feladták az eredeti elképzelést, máskor ahhoz ragaszkodtak, amihez nem kellett volna. Mindennek ellenére elmondható, hogy a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem az országos változást megelőzően lépett. Egészen Szabó Kálmán rektorságáig visszamehetünk, ha az első ilyen irányú lépéseknek a nyomára akarunk jutni. Ok például annak idején olyan tankönyvet írtak, ami messze esett attól, amit megszoktak a szocialista országokban. Jelentős fordulatot tettek a közgazdaságtudomány felé. És ez akkor egy nagyon nagy lépés volt. Ennek szerves folytatását látom a '87-ben induló új reformban, amellyel a világstandard felé lehetett lépni. Véleményem szerint ezt a reformot sikerült végrehajtani. A közgazdaságtan fokozatosan felszabadulva az ideológiai nyomás alól, mint szakmát taníthatjuk. Furcsa paradox a történelemnek, hogy még gyorsabb ütemet diktált és a reformfolyamat közepette újabb reformra kényszerültünk.

Miután egy-két lépést, amely fájdalmas lett volna, nem lépett meg a Zala-Zsáki féle reformgárda, ennek folytán olyan ellentmondások keletkeztek, ami miatt ez a reform reformra szorult. Mindennek ellenére én nem látom az ígért koncepció eltérését a régitől. Mert nagyjából a világtendenciához igazítja mindkettő az oktatást. Nem lehet Magyarországra adaptálni az amerikai vagy a nyugatnémet modellt. Hiszen ebben az esetben olyan konfliktusok keletkeznek, amelyek az ország méretéből adódnak. Ha Magyarországon csak egy intézmény képez közgazdászokat, akkor egyaránt fel kell vállalni a tömegképzést és az elitképzést, és nem lehet csak az egyikre vállalkozni. Meg kell találnunk azt a sajátos utat, amely jól szolgálja a magyar gazdaságnak még egy jó darabig minden bizonnyal átmeneti állapotát és ezt tükröztetni kell az oktatásban, hogy elkerüljünk a nem kívánatos szélsőségeket. Óvatosságnak kell lenni, átgondolásra van szükség a külföldi modellek követésénél. Ilyen szempontból szerencsésnek tartom, hogy egyetemünk a társadalomtudományok irányába továbbra is nyitott, mert ez az érzékenység talán segít.

Nagyon sok hiba származott viszont abból, hogy a konfliktusmegoldásból az emberek milyen érzéssel kerültek ki. Míg a reform reformjánál, amit mind a két fél elfogadott és támogatott — hiszen a kétféle reform a döntő kérdésekben egybeesett, — addig az elmúlt esztendő úgy élte meg az egyetem, hogy a konfliktustestremtés akadályozta a konszenzus kialakulását, miközben konszenzus van számos kérdésben. De a folyamat, ahogy eljutottunk ehhez, nem volt túl szerencsés. Eppen ezért az egyetemi tanácsban mindkét félnek biztosítania kell az egyetemet arról, hogy azokat az elgondolásokat vízi tovább amelyek üdvösek az egyetem számára. Egy ilyen koncepciót fogalmazott meg az új rektor is a választás utáni beszédében. De a kialakult helyzetet előidézte az is, hogy nem sikerült megteremtteni a demokrácia formáit. Ilyenek korábban sem voltak, de legalább véleményét

csereheltünk. Ma viszont az oktatók, mint egyetemi polgárok nem is találkoznak. Mind-ebből az következett, hogy a küldöttértekezlet eredményeit sokan kudarcéretté élték meg, miközben az eredmény jó. A jelenlegi kudarcállapotból ki kell mozdítani az egyetemet, ami vezetői feladat. Ki kell mozdítani, hogy az emberek közelebb kerüljenek egymáshoz.

Kerekes Sándor

Természetesen egy csomó kérdésben én is látok problémát. Például, hogy a szakmát nagyon átszította az ideológia. Ettől meg kell szabadulni. A környezetvédelemmel foglalkozva látom, hogy elsősorban a technikára, a módszerekre kell megtanítani a hallgatókat, hogy szakemberek legyenek és kevésbé ideológusok. Fontosnak tartanám, hogy a tanári kar azon munkálkodjon, hogy megbecsülje saját értékeit. Van olyan tanár, akinek a nemzetközi reputációja lényegesen nagyobb mint itthon. Szeretném, ha egyetemünk

megőrizné felvilágosult szellemét és a tanárok kölcsönösen tisztelnék egymást, akkor talán a diákok tiszteletét is kiérdemelnék. Ezzel szemben tapasztalok olyan tendenciát, amit el kell ítélni. Hogy például a hallgatók kegyeért egyes oktatók feláldozzák a követelményeket, hogy mindenkinek diplomát adunk, aki ide bejön. A liberalizmusnak az eszmében kell megnyilvánulnia, nem a követelményekben. Ez közös érdek, tanár, diáké egyaránt.

Es hogy milyen az egyetem, azt elsősorban a tanári kar minősége dönti el. Ennek a tanári karnak valóban vannak fogyatékosai. Sokan itt hagyják az egyetemet a jobb megélhetésért, de meg is lehet nyerni embereket. Vannak olyanok is itt, akiknek kedvüket szegi, hogy az órákat nem kell látogatni. Hogy óralátogatás helyett a diák inkább pénzt keres, mert megélhetési gondjai vannak. Nem kétféle, de bizonyos formában ezeket a problémákat szabályozni kell. Ki kell alakítani azokat a tradíciókat, amelyeknek minden egyetemet jellemezni kell, s amelyekről, az utóbbi egy-két esztendőben a változtatás közepette elfeledkezünk egy kicsit.

Dolgozni csak boldog emberekkel lehet. A jó tanár az minden diákot inspirál, ha rossz, akkor benít. Nem tudom van-e elég számban ilyen tanárunk, mint például Szabó Kálmán volt számunkra vagy a mostaniaknak Kindler József és még néhányan. Az ő karizmatikus személyiségük meghatározza az egyetem szellemiségét. Az ilyen oktatókat talán fokozottabban kellene megbecsülni, differenciáltabban kellene kezelni az új egyetemvezetésnek, az egyetemi tanácsnak. Kell, hogy legyen erre időnk, sőt egy-két hozzájuk hasonló oktatót érdemes lenne az egyetemre csábítani a saját érdekünkben. —e.

A viták nem a küldöttértekezletet negligálják

Mészáros Tamás egyetemi tanár, ismét dékani megbízást kapott a gazdálkodási karra.

Hogy fogadtad a dékani kinevezést?

— Számítottam rá. Arra nem, hogy az úgy fog lezajlani, hogy mindenki az eredeti megbízás határidejének végéig van meghosszabbítva. Bár utólag ezt egy nagyon elfogadható konstrukciónak tartom. Sok mindent kifejez, főleg azt, hogy

az új rektor elfogadja a régi vezetést

annak ellenére, hogy az elmúlt fél évben inkább azok a trendek erősödtek, hogy itt jelentősebb változásoknak kell végbemenni. En azt hiszem, ahol a változásokra szükség lesz, ott előbb-utóbb ez ügyis megvalósul, egy nyugodtabb, higgadtabb periódusban. Most ezt az átmeneti megoldást elfogadhatónak tartom. A megbízások lejárta után a rektorhelyettesektől a tanszékvezetőig mindenkinél sor kerül a váltás, vagy a hosszabbítás mérlegelésére.

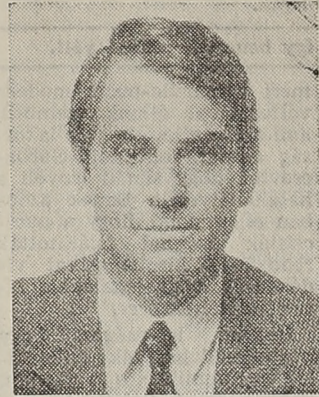
Milyen feladatokat tűzöl magad elé, mint dékán, és a küldöttértekezlet határozataiból mit tartasz legfontosabbnak?

— Minden információ arra utal, és ezek az elképzeléseink is, hogy ez az év nem jelenti azt, hogy most minden marad a régiben. Hiszen azok az oktatási és szervezeti változtatási elképzelések, amelyek a gazdálkodási karon megszülettek, s amiben nagy egyetértés mutatkozott, azokról a leendő rektor úr is jelezte, hogy menet közben szükségesnek tartja megvalósítani. Meg kell teremteni a nemzetközi

szintű szak- és szakirány képzés minden feltételét. Mindez arra utal, hogy

nem lesz mozdulatlan a kari, és remélem az egyetemi szervezet sem.

S persze, ahol egy tanszék megszűnik, ott nyilván a tanszékvezetőre sincs szükség. Tehát, hogy valaki meddig

Mészáros Tamás

van kinevezve, az nem jelenti azt, hogy addig — ha egyébként szervezeti változás van — marad is a posztján. Ebben beleérttem saját magamat is, mint ipargazdaságtan tanszékvezetőt.

Nagyon fontosnak tartom azt hangsúlyozni, hogy minden karnak át kell gondolnia a saját tanszéki, személyi strukturáját, mint ahogy azt mi a gazdálkodási karon elvégezzük, mert nem lenne jó, ha az az érzet keletkezne, hogy a gazdálkodási karon végrehajtott változás meg is oldja az egyetem szervezeti problémáit, és máshol változásra nincs szükség. Sajnos minden számítás arra utal, hogy — bár erőfeszítéseket teszünk, hogy a saját szervezeti, személyi, infrastrukturális gondjainkat saját erőből oldjuk meg — ez valószínűleg nem fog sikerülni anélkül, hogy más karokhoz tartozó tanszékűl átcsoportosításra ne kerüljön sor. Gondolok itt akár irodahelyiségekre, akár státszura. Hiszen úgy tűnik, tartós tendencia az, hogy a gazdálkodási kar hallgatósága nagyon magas arányokat ölt az egyetemen belül. Azt hiszem, az ország érdeke is tulajdonképpen ez. S bár egyetértek azzal, hogy a másik két karon, de főleg a közgazdaságtan elméleti karon lépéseket kell tenni annak érdekében, hogy a hallgatói létszám növekedjen, de ez a most kialakult nagyszámú arányokat nem módosítja. Az egyetemnek egy ilyen tartós hallgatói megosztottságra kell berendezkedni.

Legfontosabb szervezeti témáknak tartom a küldöttértekezlet határozatai közül az alapozóképzés, a főiskolai kar, az oktatás adminisztráció összehangolásának ügyét. Mindezek a szervezeti változások igazából benne voltak a levegőben. Ha úgy tetszik, egyes értelmezések szerint ezt

el is fogadta a küldöttértekezlet.

Végül is a diákok kérésére szavazta meg az egyetemi tanács például a főiskolai ágak a további fennmaradását. Jelenlegi információink szerint 230 hallgató még nem esett túl az alapvizsgán. Ha a többség túl lesz rajta, akkor is semmi nem zárja ki azt a lehetőséget, hogy innen 50-60 hallgató vagy eltávozik, vagy főiskolai ágra jön, s ez utóbbi biztos jobb megoldás számunkra. Egyébként is a hallgatóknak addig probléma a főiskolai ág — ha egyáltalán az —, amíg vele szemben nem merül fel a kérdés, hogy ha nem teljesíti a követelményt, akkor elkerül az egyetemről. Azzal hiába állítjuk magunkat, hogy majd átmegy a külker főiskolára, vagy a vendéglátó-ipari főiskolára, mert miután nincs meg a szükséges infrastrukturájuk, nem tudják átvenni. Tehát, vagy itt marad, és akkor a főiskolai ágon fejezi be a tanulmányait, ahonnan jó teljesítmény esetén még vissza is kerülhet az egyetemi ágra, vagy ha a követelményeket nem csökkentjük, és nem szabadna, akkor el kell neki menni. A helyzet

azt mutatja, hogy megoldást kell erre a problémára találni. Egyik lehetséges megoldás a főiskolai ág.

Az alapozó képzésről az a véleményem, hogy az élet bizonyította, hogy itt

5 ezer hallgatót összevonni nem lehet.

Azt, hogy szüntessük meg az alapképzés mai szervezetét, s helyette egy oktatási adminisztráció legyen egy felügyelettel, és ez lássa el a teljes hallgatói létszámot, netán ismerje is a hallgatói problémákat, ennek sikerében én kételkedem. Még abban sem bízom, hogy ez létszám-megtakarítást eredményez. De végül is ez egy nagyon nyitott kérdés, amit, azt hiszem, a jövőben meg kell még vitatni, s amennyiben racionális lesz az elképzelés, akkor vonjuk össze a hallgatókat. Én azonban azt hiszem, az alapozóképzés mai menedzselése igen jó, ha nem így lenne, akkor az egyetemen sokkal nagyobb problémák is fölvetődhetnének. Ez persze személyi konstelláció kérdése is, mert a Kerékgyártóné-Temesi duónak az élete az, hogy a hallgatókat bevezesse az egyetemre, és minden problémájukat megoldja. A posztgraduális kar vitával kapcsolatosan tudni kell, hogy a világban

mindenhol van a doktori képzésnek dékánja.

Ha figyelembe vesszük a doktori képzés fejlődési irányait, mindegy, hogy hogy nevezünk, vagy milyen szervezeti egységet vonunk össze, lényeg az, hogy valamilyen funkciót kell erre biztosítani. Ezek azok a kérdések, melyekről szerintem az új rektor úgy döntött magában, hogy lehet, hogy még annyi nyitottság van bennük, hogy érdemes tovább vitatkozni rajtuk. És minden bizonnyal személyi gondolatok is kötődnek ehhez.

Nagyon szeretném hangsúlyozni minden ellenkező híreszteléssel szemben, hogy a viták folytatását nem tekintem a küldöttértekezlet negligálásának, a határozatok semmibeállításának. Meggyőződésem, hogy a küldöttértekezleten fölvetődött ötletek és eredmények jelentős részét viszonylag rövid időn belül realizálni lehet, mert ilyenek bőven vannak. Más tekintetben pedig a vitákat folytatni kell, vagy pedig el kell fogadni azt, hogy nem tudtuk megnyerni az egyetemi közvélemény teljes támogatását. Ha úgy gondoljuk, hogy valóban jó ötletről, feltehetően előremutató megoldásról van szó, meggyőződésem, hogy az egyetemi tanács és a vezetés megvalósítja azokat.

Változásokat tervezünk a kari vezetésben is. Én

két dékánhelyettesrel szeretnék a továbbiakban működni.

egy erőteljesebb kollektív vezetés igénye és a nagy hallgatói létszámra való tekintettel. Az új rektor is támogatja az elképzelést, a kérdést, és a tanszékvezetők, akikkel beszéltem róla, általában egyetértnek ezzel. Várhatóan tehát nem fog gondot okozni, és a munkát mindenképpen zökkenőmentessé teszi.

Elképzeléseim szerint tárgyalásokat folytatok ez ügyben, és esetleg a KÖZGAZDASZ egy következő számában már lehet az új dékánhelyetteseket üdvözölni is. Mindezen túlmenően én azért örültem a dékani kinevezésnek, mert végül is tavaly kidolgoztunk egy kari stratégiát, amelyet benyújtottunk az oktatásfejlesztési bizottságnak is. Ott általában az volt az álláspont róla, hogy a bizottsági elképzelés és a kari stratégia közel áll egymáshoz. Ezt a véleményt egy elég biztos háttérnek tekintem ahhoz, hogy az elképzeléseket minél gyorsabban realizálhassuk. Eddig a vezetői időszakom alatt nem volt kedvező terepe, mert állandóan csak rövid távon voltam dékán. Igazából most is az vagyok, de a karon oly mértékben kikristályosodtak a változások, hogy e ket most már biztonságosan meg lehet valósítani.

H. E.

„A bizottsági javaslatokat menedzselje” „Máris többféle értelmezés kering”

Kaponyi Erzsébet dékánhelyettes, a nemzetközi kapcsolatok tanszék oktatója az általános társadalomtudományi karról került az egyetemi tanácsba:

Az új felsőoktatási törvénynek egyelőre csak a koncepciója ismeretes, így előfordulhat, hogy az egyetem nem teheti meg azt, amit szeretne, mert a törvény tiltja majd, vagy hogy olyan kötelező előírásokat fog tartalmazni, amelyekre az egyetem nem vágyik. Én mindenesetre optimista vagyok és arra számítok, hogy az egyetemet érintő minden oktatási, működési kérdésben ez az egyetemi tanács fog dönteni. Ebben benne van az a várakozásom is, hogy ez a testület nem formális ügyekkel foglalkozik majd, hanem átfogóan irányítja az egyetemet. Fontos kérdés ebben a hall-

keresztülvinnének valamit, amit aztán a következő év új diákképviseletét támadni kezdenek, amitt erre eddig is volt jónéhány precedens...

Az egyetemi tanács egyik fő feladata szerintem az, hogy a reform értékeiből mentve a menthető, a bizottságok javaslatainak végrehajtását menedzselje. A tanács összetételéből kiderül, hogy a mostani koncepció és a korábbi elképzelések hívei között további viták várhatók, azaz a helyzet koránt sincs lezárva. Remélem, a legutóbbi küldöttgyűlésnek a jegyzőkönyve nem vesztett el és mihamarabb olvasható lesz, mert máris többféle értelmezés kering az al kapcsolatban, hogy bizonyos kérdésekben mit szavaztak meg a küldöttek. Ezek az értelmezésbeli különbségek elegendőek ahhoz, hogy a helyzetet továbbra is nyitot-tá tegyék. Véleményem szerint az egyetemi tanácsnak egyébként is joga van eldönteni, hogy mit fogad el, és mit nem.

Elvszerű és ésszerű kompromisszumokat kell kötni, ez lesz az új egyetemi tanács legfőbb feladata. M.

Kaponyi Erzsébet

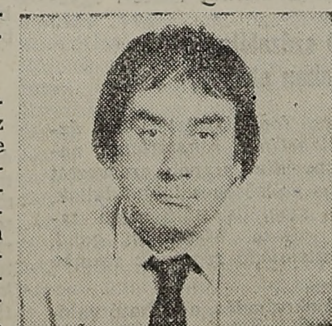
gatók véleménynyilvánítása. A diákok lehetnek a megújítás állandó kezdeményezői, ugyanakkor bizonyos folyamatosságot garantálnia kell a hallgatói képviselőnek. Az semmiképpen sem lenne szerencsés, ha a hallgatók egyik évben

Gyorsan kell rangsorolni

Az egyetem ellenáll a sokszerű változtatásoknak!

Papp Zsolt, a filozófia tanszék oktatója, egyetemi tanács tag:

Nem tudok jósólni, ám nagyon valószínű, hogy az egyetemi tanácsban többféle érdek és elképzelés fog egymásnak feszülni. Azt gondolom, ez nem fogja azt jelenteni, hogy mindenki, minden alkalommal a bölcsek kövével fog előállni, amihez aztán körömszakadtáig ragaszkodik. Az ország helyzete, az egyetem helyzete alighanem olyan kommunikációt kíván, ami elkerüli a polarizálódást, a túldimenzionálást, és előtérbe helyezi a kooperációt és a felesleges konfliktusok megszüntetését. Ebből a szempontból igen jelentős lehet az új rektor szerepe. Andorka Rudolfot jó helyzetfelismerő, időzítéslásztás nélkül dönteni tudó,

Papp Zsolt

racióális optimumra törő embernek ismerem. Gyorsan kell majd rangsorolnia, sőt szelektálnia az elfogadott célok között is, és jó volna megtanulni a folyamatos, a meglevőhöz valamit mindig hozzáillesztő változás gyakorlatát. Az egyetem intézmény,

mint ilyen, ellenáll a sokszerű, tabula rasas változtatásoknak. Ezzel összefüggésben meg kell oldani az egyetemi vezetés — és nem az egyetemi tanács — rotációját, és fel kell oldani azt az innovációs paradoxont, amikor egy tradicionálisan legitim struktúra pozícióban ülő képviselőnek magyarazzák a reformerek a változás szükségességét — hasztalan. Ami — engedjétek meg az észrevétel — jellegzetesen közgazdász-jogász hozzáállás. Több információ kellene aztán az egyetem output-járól — mire jutnak a végzetek az itt szerzett tudással? — és azt hiszem, napirenden lesz a kérdés, hogy az egyetem erőforrásainak megcsappanása vezet-e függőségi helyzethez, ami felveti az autonómia problémáját.

A tragikus orosz fejlődés újabb fordulópontján

Az elmúlt hetek legkiemelkedőbb eseményei a szovjet puccs, illetve annak rendkívüli következményei voltak. Egyetemünkön dolgozó szakértők véleményét kérdeztük a történekről.

Ebben a számunkban a filozófia tanszék munkatársa az orosz politika- és filozófiatörténet szakértője válaszolt kérdéseinkre:

— A puccsal kapcsolatban néhány ködös, tisztázatlan dologra kell felhívni a figyelmet. Nem azokra a találgatásokra gondolok, hogy Gorbacsov benne volt vagy sem, hanem

például az ellenállás rendkívül jól szervezett voltára. A Jelcin vezette csoport megítélése szerint vagy tudott az akció-ról, vagy a politikai feszültség növekedésével számított rá, és ezért kész forgatókönyv alapján cselekedett a kritikus órákban. Erre utal többek között az is, hogy különböző helyeken egységesen tudtak fellépni.

A hatalomátvételi kísérlet így beugrató puccsá vált,

mindenki színt vallott mellette vagy ellene, s mindez végül arra volt jó, hogy az úgynevezett demokratikus erők rátegyék a kezüket azokra a hatalomgyakorlási eszközökre, amelyeket eddig nem tudtak megszerezni, vagy csak súgólkon keresztül tudtak befolyásolni.

Nagyon kockázatos és aligha bizonyítható állítás lenne azt mondani, hogy ők az események inspirálói, annyi azonban bizonyos, hogy feltűnően „jól jött” nekik a dolog.

Ehhez kapcsolódik az a további talány, hogy miért voltak ilyen gyámoltalanok a puccs szervezői? Profi katonákról, politikusokról lévén szó, tudniuk kellett volna, hogy ha az első 24 órában nem török le az ellenállást, később egyre nagyobb nehézségekkel kell szembenéznük. Nem tudhatjuk, hogy miért nem szánták rá magukat bizonyos lépések megtételére, hogy miért késlekedtek?

Felmerülhet az ötlet, hogy az orosz történelemből jól is-

mert kamarilla-puccs modern változatával állunk szemben, ami arra épített, hogy a lakosság annyira elfordult Gorbacsovtól, hogy simán lenyeli a hatalomátvételt. Ennek azonban ellentmond, hogy a puccs-csisták azonnal felállították rendkívüli bizottságaikat vidéken is, vagy legalábbis kísérletet tettek erre.

Hogyan lehetséges, hogy érintetlenül hagyták az ellenálló kommunikációs csatornákat, hogy nem akadályozták meg egy második hatalmi központ fennmaradását? A legfontosabb tömegtájékoztató eszközök birtokában miért nem kezdtek propagandaoffenzívába Gorbacsov hibáinak bemutatásával? Miért alakulhatott ki az a paradox helyzet, hogy Jelcinék illegális sajtója sokkal hatékonyabban működött?

Mindezen kérdésekre a legvalószínűbb válasz, hogy a puccs szervezői közt személyes ellentét volt. Talán kezdeti fogva fennállt ez, talán később alakult ki. Ez sem magyarázza azonban azt az abszurd tétlenséget, hogy a bukás óráiban

demonstrációknak a lendülete, amelyek radikális lépésekre, egymásra licitálásra ösztönzik a politikusokat. Hol tartanak majd a változások akkor, amikor ez a mozgalom, várhatóan heteken belül, kifulladás?

Hogyan rendeződnek át a köztársaságok gazdasági kapcsolatai? A Szovjetunióban

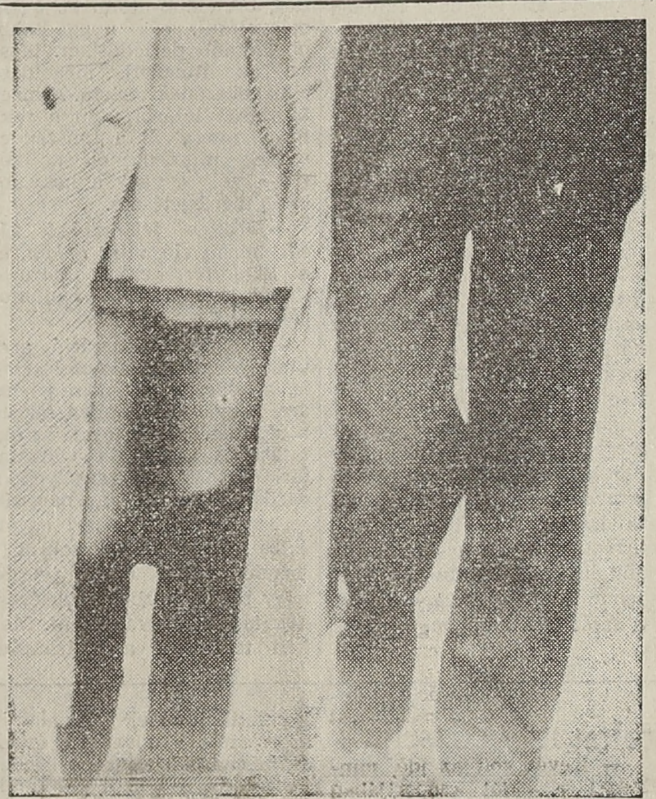
olyan hierarchikus módon szervezték meg a termelést, hogy a termelési folyamat különböző láncszemeit más-más köztársaságba telepítették. Hogyan lehet megoldani például az így egymásra utalt termelő szervezetek tulajdonlásának kérdését?

A katasztrófa árnyékát veti előre, mintegy

„Időzített bombaként kegyel” a köztársaságok belső határainak problémája.

Ezeket mesterségesen, főleg a sztálini éra idején alakították ki. Csak egy példa a potenciálisan robbanásveszélyes vitapontokra: Moldáviához csatolták a Dnyeszter ukránok és oroszok lakta bal partját. Ráadásul a szovjethatalom idején a moldáviai iparfejlesztési csakis ezen a területen valósították meg.

Jellemző, hogy a puccsisták sem hivatkoztak a szocializmus érdekeire vagy az SZKP-ra. Ez már a Szovjetunióban sem nyújthatott legitimitációt. Az ország egységével és egyfajta szociális demagógiával próbálkoztak. Ez előrevetíti a kérdést, hogy a puccs bukása nyomán megerősödő orosz nacionalizmus vajon birodalmi jellegű lesz-e, vagy egy tolerán-

Ki itt belépsz, hagyj fel minden reménnyel

sabb típus, amely hajlamos a környezetében megjelenő, hozzá hasonló nacionalizmussal való párbeszédre?

Végül feltűnő — bár nem meglepő —, hogy a puccs során mennyire önállóan működött a hadsereg, a KGB és a belügyi apparátus. Ennek egyik sajtós oka, hogy a szervezetek parlamenti kontrollja formális. Az e testületeket felügyelő parlamenti bizottságban a sajtóapparátusuk némenklatúrájának képviselői ülnek. Kérdés, hogy a fegyveres erők, amelyeket eddig a maga torz módján, de a párt mégiscsak ellenőrzött, önállóvá válik-e szerepet játszanak majd a jövőben?

a brezsnyevi időszak alacsony ellátási színvonalát helyre tudná állítani.

De még ennek is feltétele, hogy a köztársaságok konfliktusait a viszonylagos politikai stabilitás keretei közt rendezzék. És akkor még nem beszélünk azokról a régiókról, például Közép-Azsiáról, amelyek még a jelenlegi szovjet színvonalhoz képest is rendkívül elmaradtak gazdaságilag, illetve sajátos politikai kultúrra, attitűd jellemzi őket.

— Laikusként úgy látom, hogy az orosz történelemnek egyszerűen nincs egy nyugodt, a nemzet tagjait kollektívan gazdagító periódusa. És szintén szörnyűen erre most sem látok esélyt.

— Az orosz fejlődés „megkésettége” jól tükröződik a mostani eseményekben, a közelmúlt történelmében is. A korai középkortól hiányzik az alapvető társadalmi struktúra, ami nyugaton a civil társadalom és a politikai állam szét-

— Ezt a jövőt nyugodtan nevezhetjük kilátástalannak, nem?

Július második felében jártam a Szovjetunióban. Utazásaim során a pusztulás és széthullás rémítő jeleit láttam. Mindenütt befejezetlen építkezések, sár és sár. Ertelmiségi ismerőseim, akik a bajokért eddig a sztálinizmust, a bolsevikokat okolták, most ott tartanak, hogy 1917 októberét is már csak a torz orosz fejlődés egy tragikus állomásának tekintik.

Ami a gazdasági helyzetet illeti, ezzel kapcsolatban rendkívül szkeptikus vagyok. Az is nagy siker lenne, ha a következő másfél évtizedben

valásához, a modern emberi szabadságjogok megfogalmazásához és érvényesüléséhez vezetett.

Jellemző az a felfogás, amellyel a XVI–XVII. század nagy felzárkózási kísérleteit számoss történetész értelmezi. Ebben az időszakban a nemzetek érintkezését a háborúk jelentették. E kutatók azt állítják, hogy az orosz modernizációs kísérletek erre próbálnak választ adni. A péteri reformok például addig haladnak előre, amíg a katonai kihívásra reagálva versenyképes katonai nagyhatalommá válik Oroszország. De ennek is iszonyú ára van: a kiszolgáltatottságon alapuló, merev társadalmi alá-fölé rendeltség továbbélése, a sajátos, korlátozott orosz fejlődés megerősödése.

Súlyos tehertétele bármilyen jövőbeni fejlődésnek az is, hogy

a liberalizmus eszménye csaknem egyetemesen hiányzik

az orosz politikai kultúrából. Arról a fajta republikánus meggyőződésről van szó, amely szerint a politikai ellenfél nem ellenség, mert az is a közjót kívánja szolgálni, csak más-képp, következképpen nem megsemmisítendő.

Ezzel persze nem akarom azt állítani, hogy az orosz nem szabadságszerető nép. Csak éppen máig beláthatatlan, hogy a jövő a „volja” semmi által nem korlátozott tombolását, avagy intézményekben korlátozva ta-

láló „szvabodá”-t hozza magával. Századunk egyik legjellemzőbb orosz gondolkodója, Nyikolaj Bergyajev — igaz, jó ötven évvel korábban — már figyelmeztette a világot: eljöhet a pillanat, amikor a megkészt orosz történelmi fejlődés intézményhiányos jellege, a „volja”, a „tomboló szabad akarat” elszabadulásával fenyeget. Reméljük, mégsem így lesz. Az orosz társadalmi struktúráis lemaradását rövid távon lehetetlen behozni.

k. s.

nem Észak-Koreába vagy Kínába menekültek, hanem Gorbacsovhoz utaztak.

Mindenesetre a közeljövőben nem sokat fogunk megtudni az események részleteiről, mert Gorbacsov és Jelcin együttes döntése alapján lepecsételtek az SZKP irattárát. (További magyarázatra szoruló furcsasággal gazdagítva kérdéseink körét.)

— Mi jellemzi a hatalomátvételi kísérlet után kialakult helyzetet?

— A puccs igazán csak a politikai erőviszonyokat rendezte át. Számos lényeges kérdés nyitva maradt.

Igy nem tudjuk, pontosan meddig tart azoknak az utcai

ARGENTÍNA — 1991

Az argentin télben, júliusban tartotta a Nemzetközi Politikatudományi Társaság (az IPSA) XV. világkongresszusát Buenos Airesben. A háromévenkénti rendszerességgel sorra kerülő esemény tudatosan került a távoli országba. Nemcsak a politikatudósok utazókedve a magyarázat, de az a törekvés is, hogy az IPSA ne zárkózzék be Európába és az Egyesült Államokba.

Négyen képviseltük a magyarországi politikatudományt (rajtam kívül Bozoki András, Simon János és Szoboszlai György), bár tényleges képviselőiről nem volt szó, hiszen mindannyian — az egy Szoboszlai Györgyöt leszámítva, aki a Magyar Politikatudományi Társaság főtisztviselői minőségében volt jelen — különféle forrásokból és farsadság szervezésével jutottunk el a világkongresszusra. Jómagam döntően a Soros Alapítványtól, ezenkívül az IPSA-tól és egyetemünktől kaptam támogatást a részvételre való felkérésem alapján.

A több mint 3000 résztvevő számtalan szekcióban és munkacsoportban dolgozott együtt az öt nap alatt. Mi magyarok, más-más szekcióban tartottunk előadást, de nem titok, hogy mindannyian a rendszerváltásról, igaz annak különböző aspektusairól szoltunk. A megtszlető, nem udvariaskodó, hanem tartalmi érdeklődést bántan tudhatjuk annak az általános rokonszenvennek, ami Magyarországot iránt, jórészt az utóbbi 2-3 év folyamatai alapján megmutatkozik.

A szűken vett szakmai szempontoktól eltekintve is nagyon fontos következménnyel jártak ezek a változások például éppen Argentína esetében. Az argentinai magyarság hosszú évtizedeken át az anyaországtól teljesen elszigetelve élt, és teljesen magára hagyva igyekezett megőrizni kultúráját. Ma már nagyon jók a kapcsolatok a kolóniá és a magyar külképviselet között, amibe Tóth Tamás követségi tanácsos jóvoltából, volt szerencsénk bepillantani.

A helyszín lehetővé tette latin-amerikai szakemberek nagyobb számú részvételét, a kongresszus fő témaválasztása pedig (A perifériák és nem-perifériák sajátos kapcsolatrendszere) arra inspirálta a résztvevőket, hogy a tágabb összefüggéseket és az átfogó tendenciákat keressék, a világfolyamatokra koncentráljanak. Azonnal hozzáteljük, hogy az igazi periféria problémái háttérben maradtak, s nem meglepő módon a globális folyamatokból a félperifériákra vonatkozó kérdések,

a demokratizálás esélyei, az autoriter rendszerekből kivezető utak sokfélesége

foglalkoztatta a résztvevőket leginkább. Erthető, hiszen a két, bár eltérő okok miatt, de fókuszban álló színtér (Latin-Amerika és a kommunista szakaszról kilábaló európai térség) ezt szinte elkerülhetetlenül tette. Egyrészt Latin-Amerikában a diktatúráktól való megszabadulás második évtizedében már le lehet vonni bizonyos elméleti tanulságokat, másrészt a kelet-, valamint középkelet-európai országok friss tapasztalatai még az újdonság erejével hatnak. Az utóbbiak a politikatudomány-nal foglalkozók számára szinte kísérleti terepnek tűn-

nek: mi alakul ki a régmúltból maradt hagyományok, a félmúlt nem szerencsés öröksége és a jelen esélyek összekeverésével a történelmi lombikkban; jól analízálható és tiszta vegyület vagy robbanásveszélyes keverék.

A két régió közötti párhuzamosság

sokszor olyan egyértelmű, hogy az összehasonlítás elkerülhetetlen. Erdekes, hogy az autoriter rendszerek menyire hasonlítanak egymásra politikai nagyszervezeteikben és az ezekre a struktúrára ráépülő, azokban materializálódó társadalmi viselkedésekben egyaránt. Az argentin parlament még a magyarnál is hosszabb ideje vitatkozik azon, hogy mi legyen az úgynevezett kiemelt nyugdíjak és nyugdíjasok sorsa.

Miközben Argentína a nemzetközi statisztikák szerint

a világ egyik legdrágább országa,

az átlagjövedelem 300 USA-dollár, a nyugdíj pedig 120 USA-dollár, a diktatúra idején bármely rövid ideig betöltött közzszolgálati funkcióért a mai napig busás többelnyugdíj jár. A klientizmus, a hivatalok és azzal járó előnyök leosztása a korrupció, a kontraszelekcio és a konformizmus melegágyai voltak. Talán megbocsátható a cinikus megállapítás, hogy a tartósan egypárti diktatúrák ebből a szempontból előnyösebbek, mint az egymást váltogató hatalmi csoportok vagy autoriter többpártrendszerek uralma, hiszen az utóbbi esetek, mint az argentin példa is mutatja, költségesebbek. Demokráciából is csak az igazi az igazi.

A demokrácia útjainak keresése közben az argentin társadalomtudományi értelmiség jelentős része, nem felhőtlenül boldog. Egyre kevesebb a pénz az oktatásra, kutatásról már nem is szólna. A Buenos Aires-i egyetem

oktatóinak 90 százaléka csak másodállásban oktató,

valami „tiszteletes” pénzkereső foglalkozást is kell üzniük. A társadalmi egyenlőtlenségek hihetetlenül nagyok, a diktatúra alatt korporatív alapon szervezett „társadalmi biztonságot” nem a szélsőséges jobboldaliak, hanem a baloldali érzelmű, a szociális háló híján tanácstalan emberek kívánják vissza. Megannyi gond, amilyenekkel minden demokratizálódó régióknak szembe kell néznie.

Mindez persze csak politikai okoskodás, a látható valóság az, hogy Buenos Aires sokarcú, néha eklektikus, de mindenképpen vonzó és nagyon is európai jellegű nagyváros, világváros. Szállodám közvetlenül a Peresztrojka kávézó mellett, a Florida utcában volt, ahol az éjjelnappal egyformán hőmpölygő tömeg hangulata feledtette a súlyos elméleti problémákat, igaz a gyakorlatiakra az indián arcú koldusok nyomattékkal figyelmeztettek.

A kongresszus lényeges eseménye volt a plenáris ülés, ahol három előadás hangzott el a legaktuálisabb kérdésekről. José Nun a latin-amerikai tapasztalatok alapján

szól a demokrácia-elméletek megújításának szükségességéről

(Democracy and Modernization, Thirty Years After); Carole Pateman mindezt a feminizmus szemszögéből gondolta át (A New Democratic Theory? Political Science, the Public and the Private). Egyébként öt választották meg az IPSA sörös elnökének. Ezzel első ízben tölti be hölgy ezt a funkciót, s az elnökszonyos kutatói érdeklődése alapján joggal feltételezhető, hogy a feminizmuskutatók és -projekttek hallatlan virágzásnak indulnak majd. A harmadik előadást Claus Offe tartotta, nagy sikerrel (Capitalism by Democratic Design?). Szinte már közhelynek számít, hogy

a demokráciába való átmenetnek három nagy hulláma

volt: a II. világháborút követő sorozat, majd a dél-európai fordulatok, végül a dél-amerikai váltás. Ezeket vette össze Offe a jelenlegi európai változásokat. Két alapvető különbséget vázolt fel. Egyrészt Közép-és Kelet-Európában a folyamatok népmozgásokkal, migrációval, területi és nemzeti feszültségekkel járnak együtt, másrészt az alkotmányos és politikai rekonstrukción kívül a gazdaság teljes átszervezését is végre kell hajtani. Ha az összehasonlításon túl a belső folyamatokat nézzük, akkor pedig nyilvánvalóvá válik, hogy minden korábbi-tól eltérő módon párhuzamosan kell a három politikai alappolyamat átalakításával megbirkózni: a nemzeti szervezés és a nemzeti identitások meghatározásával, az új politikai intézményrendszer kiépítésével és a ki, mit és mikor kap politikai döntéseket implikáló folyamatoknak beszabályozásával. Ezzel páratlan súlyú döntési terhek nehezdednek az egyes kormányzatokra, nem csoda, ha a megvalósítás feltételei állnak a politikai gondolkodás előterében. Mindenesetre a sikeres piacgazdaság és demokrácia szimultán megvalósulásához a külső demokratikus nyomás és a belső reformelőkereje és eltökéltsége egyaránt szükségeltetik. Az előbbit tekintve a pozíciók kedvezőek, hiszen egész Európa demokratikus stabilizációban érdekel, az utóbbi vonatkozásban azonban bizonytalanságok vannak,

társadalmak és elitjeik kapcsolatában bizalomhiány

és türelmetlenség tapasztalható. Offe érdekes gondolatmenettel hívta fel a figyelmet arra, hogy ebben az átmenetben a gazdaság és politika ismét (és regionálisan továbbra is) egybecsúszik, illetve összekapcsolódva marad, hiszen például a piacgazdaság bevezetése, elfogadatlása valójában „politikai projekt”, mert csak akkor sikerülhet, ha a társadalomtól kapott demokratikus legitimitáció alapján megy végbe. Offe nem vállalkozott arra, hogy „súlyos” végkövetkeztetésekre jusson, de lényegében nehezen áttörhetőnek ítélte meg a feladatok súlyát alatt görnyedő kormányzatok és a még mindig nagyrészt atomizált társadalom közötti bizalmatlanságból épült falat.

Az IPSA következő világkongresszusa három év múlva Berlinben lesz. Valószínűleg ideális helyszín annak vizsgálatához, hogy miként sikerült a falakat immár vég érvényesen lebontani.

ILONSKZI GABRIELLA

„A közgazdászballgató az a senki, akiből akárki lehet”

Gólyatábori képek

Jobb évfolyam lesz, mint az előző

(Folytatás az 1. oldalról.)

féléves lett, s az is, hogy az alapszinten választhat a diák:

magyarul vagy angolul

kívánja-e abszolválni a tárgyat. Örömhír, hogy az intézet szándékai szerint az IBM óriás oktatási célokat is szolgálni fog. Az MSZI alkalmazkodik a diákok nagyon eltérő számítástechnikai ismeretszintjeihez: 10-15 különböző tárgyat kínál, hogy a nagyon jók átugorhassák a számukra unalmas szinteket. „Majdnem mindent lehet az MSZI tárgyaival, egyvalamiben azonban senki ne reménykedjen: abban, hogy bármilyen módon kikerülheti a matematikai alapképzést” — biztatta a gólyákat Gyurkó Lajos.

— A mikroökönómia az egészséges szelekció eszköze az egyetemen — kezdte szerényen Kopányi Mihály, aztán

A felvételeket készítette Forrai Zsolt

megindokolta, miért ajánlatos emelt szinten tanulni. Az alapszinten szereplő anyag sehol a világon nem minősül számottevő szakismeretnek, csupán bevezető kurzusnak. Ezzel együtt, úgy tűnik, a gimnáziumból jöttek rászorulnak, úgyhogy kísérleti jelleggel valószínűleg lesz

a nyugati egyetemek principál economics-éhez hasonló kurzus.

A vizsgáztatásban változások lesznek, ám az eddigi gyakorlathoz képest nem kevésbé bonyolult szabályok megértésére van még idő.

A nyelvtanulási lehetőségek és korlátok finom szövevénye igazán fölborzolta a kedélyeket. Ezen persze senki nem lepődött meg, legkevésbé Horváth Istvánné, a nyelvi intézet képviselője, hiszen így van ez minden évben. A szabályok pedig elég világosak, csak éppen azt nem lehet még néhány napig tudni, hogyan viszonyul ez az igényekhez. Az előzetes jelentkezésekből annyi máris kiderült, hogy angolt semmiképpen nem fognak annyian tanulni, amennyien szeretnének. A többi a nyelvi felmérék eredményeitől, taktikázástól, egyebektől függ és hamarosan kiderül. Az évfolyam egyébként igen impozáns nyelvi felkészültséget mutat: a hétszázegynéhány hallgatóból mintegy

600-nak van legalább egy nyelvvizsgálója,

soknak van kettő, három, sőt négy is.

Hogy úgy egyébként „milyennek az elsősök”, azt még nemigen lehet látni. Kovács Emese, Hahn Ágnes, Nagy Timea

Instruktorok és Forrai Zsolt, Diló Zoltán nyugdíjas instruktorok egyelőre ezt mondják:

— Nekünk ők már nagyon fiatalok. Hat év közöttük a korkülönbség, de néha ennél többnek tűnik. Az instruktorokat összetartó hagyományok nemigen érdeklék őket. Tavaly például a gólyatábor az ötvenes évek szellemében rendeztük, semmit nem tudtak vele kezdeni. Ők már nem ismerik az úttörő poénokat, nem olvastak Pajtást, idén ilyesmit meg sem próbáltunk.

A szellemi feladatokat jobban díjazták,

a gyakorlatiaknak nem örültek. Kevésbé érdeklődtek, a kiküldött oktatási tájékoztatóról sokuknak halvány fogalma se volt. A nyelv érdekli őket, de más ambíciót eddig nem mutattak.

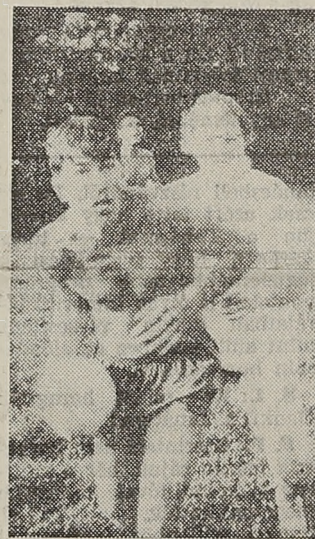
— Én sokkal rosszabbra számítottam, bár eléggé gyerekeknek tűnnek. Szerintem pozitív a hozzáállásuk, élvezték a táborot, bár az asszociációs bázisuk nyilvánvalóan más, mint a miénk.

— Kevés volt az idő, mindenki a saját csoportjában próbált ismerkedni. Egy társaság különült el azonnal, már a vonaton fölismerték egymást:

az alkohol és a kártya köré tömörültek,

s ez így is maradt a tábor idejére.

— Szerintem lelkesek, de egyelőre érthetően az alapképzés érdekli őket. Minden információt meghallgattak, a követelményektől megijedtek, de azért szeretnének a tanuláson kívül más is csinálni. Ev végére majd kiderül, hogy bíráják-e.

— Tőlem azt kérdezték laza-e, vagy kibírhatatlan. Arnyaltan igyekeztem válaszolni. Majd bejelönnék, hogy itt nem a tanulás, hanem a tudás számít. Szerintem jobb évfolyam lesz, mint az előző. M. G.

A TESTNEVELÉSI TANSZÉK AJÁNLATA az 1991/92-es tanévre, felsősöknek is

TESTNEVELÉSI ÓRÁK: 1. (önköltséges), NYÁRON: szörf-LABDARÚGÁS (teremben), 2. KOSÁRLABDA (szabadban), 3. FLOORBALL (haladóknak), 4. ZENÉS GIMNASZTIKA, 5. ÚSZÁS, 6. RÖPLABDA, 7. ASZTALITENISZ, 8. CEELGÁNC, 9. KORFBALL (Ezt a sportágat Magyarországon ezen az egyetemen játsszák először. Kosárlabdához hasonló játék, kevésbé ügyeseknek is ajánlható. Sportági bemutató lesz szeptember hónapban a Kinizsi utcai épület udvarán.)

IGÉNYEKNEK megfelelő sportolási lehetőségek, különböző bajnokságokban (főiskolás, egyetemeken közötti, országos közötti): — kosárlabda — röplabda — floorball — foci, — tájfutás — természetjárás. Nyáron sporttábor a DSK szervezésében.

SPORTKLUBUNK az alábbi szakosztályokat működteti: — ASZTALITENISZ (férfi-női), — CEELGÁNC (férfi-női), — KOSÁRLABDA (férfi-női), — RÖPLABDA (férfi-női).

VÁRUNK: testnevelési tan-
szék Kinizsi utcai épület, II.
FOLYAMATOSAN: lovaglás

Az NB II-es női asztalitenisz hazai mérkőzésidőpontjai:

szeptember 21.	szombat 10 óra	KÜZGÁZ—Gamma
szeptember 28.	szombat 10 óra	KÜZGÁZ—Szentendre
október 19.	szombat 11 óra	KÜZGÁZ—Komárom
november 2.	szombat 10 óra	KÜZGÁZ—MNB

Mérkőzések helye: Kinizsi u. 2-6., a kollégiumi épületben.

NB I-es női röplabda hazai mérkőzésidőpontjai:

október 4.	péntek 17 óra	KÜZGÁZ—TFSE
november 9.	szombat 11 óra	KÜZGÁZ—Miskolci VSE
november 23.	szombat 11 óra	KÜZGÁZ—Hungalu ATSC
december 7.	szombat 15 óra	KÜZGÁZ—Szege RSC
január 11.	szombat 11 óra	KÜZGÁZ—DUTEP SC
január 17.	péntek 17 óra	KÜZGÁZ—K. Közért SC
február 8.	szombat 11 óra	KÜZGÁZ—Ajka Videoton

A mérkőzések helye: Kinizsi u. 2-6., a kollégiumi épületben. Minden szurkolót szeretettel várunk.

Új alapítvány

Ünnepélyes keretek között irátat egyetemünkön augusztus 23-án. Az alapítvány célja a közszolgáltatások, a közösségi szektor különböző területeinek irányításában és intézményeiben dolgozó gazdasági szakemberek és vezetők korszerű felkészítését biztosító képzés és továbbképzés a kapcsolódó tudományos kutatási tevékenységgel. Az új szakirány első sorban az egyetem oktatóira és külső szakembereire épül, melynek oktatását idén szeptembertől a posztgraduális képzésben indítják meg, míg a graduális képzés jövőre, 1992-ben indul. Az új szakirány központjának vezetője dr. Kemenes Ernő. Az ünnepség befejező aktusaként az okiratot a következő alapítók írták alá: Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem, a BKE Vezetőképző Intézete, Művelődési és Közkutatási Minisztérium, Magyar Tudományos Akadémia, Pénzügyminisztérium, Magyar Nemzeti Bank, Népjóléti Minisztérium, Országos Társadalombiztosítási Főigazgatóság, Ipari és Kereskedelmi Minisztérium.

4 hónap Amerikában

Zalai Ernő négy hónapra (posztgraduális) kurzust oktat. Amerikába utazott. A The University of Texas Austin-i (52 ezer diákos) campusának meghívását fogadta el egy szemeszterre. Ez idő alatt két

áttekintést.

Kádár Béla

a magyar külgazdaságról

A hagyományokhoz híven az új tanévben is félév-előkészítő kurzust rendez a Pedagógusközgazdászok továbbképzési és információs központja egyetemünkön.

Szeptember 4-én

10-13-ig Visi Ferenc tart előadást Gazdaságunk és a mo-pólumok címmel.

14-17 óráig Palánka Tibor előadásában az Európai Közösségekhez való társulásunk előnyeiről és hátrányairól beszél.

Szeptember 5-én

10-13 óráig Szabó Kálmán tart előadást A közgazdaságtan néhány vitatott elméleti kérdéséről.

14-17 óráig Czirják Sándor A monetáris politika időserű kérdéseit taglalja.

Szeptember 6-án

10-13 óráig Kádár Béla a nemzetközi gazdasági kapcsolatok

Figyelem!

A Közgáz DiákCentrum várja mindazon közzévalóknak és fiúknak jelentkezését, akik szívesen közreműködnek a péntek esti rendezvények lebonyolításában. Díjazás: alkalmanként 900 forint. Még minden posztra lehet jelentkezni! Keressétek az I. emelet 144-ben található KDC-irodát!

Tanévnyitó

Tanévnyitó ünnepséget tartott a BKE Nemzetközi Oktatási Központja augusztus 31-én.

Tanévnyitó ünnepség

A nyilvános tanévnyitó és díszdoktoravató ünnepség szeptember 7-én 10 órakor lesz az aulában. Ezen az eseményen veszi át Andorka Rudolf, az új rektor, a rektori láncot. Ezt követően köszöntőt mond, majd egy ünnepi beszédet hallgathatnak meg a jelenlévők. Az elsőbbségek fogadalomtétele után Vaskovics László Árpádot „honoris causa” doktorrá avatják. A tanévnyitó jubileumi diplomák és tanulmányi díjak átadásával fejeződik be.

K. S.

Miért nem volt nyári klub az egyetemen?

Ötéves a KDC

Lányoknak 120, fiúknak 180 forint a belépő

Egyre nehezebb piaci feltételek között kezdi ötödik évét a Közgáz DiákCentrum, az egyetem szórakoztató klubja. Sorra nyílnak a fővárosban a diszkók, klubok, amelyek közül jó pár mögött láthatóan nagyon komoly töké áll.

— Valóban nagyon gazdaságon berendezett, „csillogóbbnál villogóbb” szórakozóhelyekkel kellett felvennünk a versenyt az elmúlt félévben — mondja Kelemen Zoltán, a klub vezetője. — Olyan komoly anyagi támogatással rendelkeznek számos konkurenstünk, hogy például megengedhetik maguknak, hogy ingyen engedjék be a lányokat. Pedig a diszkók üzemeltetése nem tartozik a legjobb üzletek közé mostanában. Oszintén szölvva elég nyilvánvaló, hogy sok esetben nem tisztességes úton szerzett pénzek tisztára mosására szolgálnak ezek a klubok.

— Sajnos öt év után sem tudtuk elérni, hogy a nyitvatartásunk ne forogjon veszélyben. Régióta kérjük, hogy péntek esténként lehetőleg ne szervezzenek más rendezvényeket az egyetemen. Végül is a hétnek van még négy további munkanapja, plusz két sa-

hetünk. A KDC mindig több volt, mint egy jó diszkó, a programok sokfélesége, a közönség mássága — nálunk az átlagosnál több értelmiség, diák fordul meg — megkülönböztet bennünket a többi éjszakai szórakozóhelytől.

Sajnos, ennek ellenére érezük az erősödő verseny hatását. Az elmúlt félévi nyereségünk kisebb volt, mint amire számítottunk.

— Ugyanakkor belső helyzetek sem egyértelműen rendeztek. Van olyan egyetemi gazdasági vezető, aki vállalkozásnak tekint benneteket, van, aki nem. Pedig ami a klub anyagi eredményeit illeti, tény, hogy öt év alatt milliók nagyságrendű összeggel támogatottak az egyetemi köznevelődést, kereseti lehetőséget biztosítottak a KDC-ben dolgozó diákoknak.

— Sajnos öt év után sem tudtuk elérni, hogy a nyitvatartásunk ne forogjon veszélyben. Régióta kérjük, hogy péntek esténként lehetőleg ne szervezzenek más rendezvényeket az egyetemen. Végül is a hétnek van még négy további munkanapja, plusz két sa-

badnapja, és mi akkor tudunk produkálni, ha a vendégeink megszokják, hogy „ha péntek, akkor KDC”, ha rendszeresen minket keresnek fel ezeken a napokon.

Eppen csökkenő nyereségünk miatt, öt év után szeretnénk volna nyáron is működtetni a klubot. Komoly előkészítő munkát végeztünk, igyekeztünk felmérni az igényeket. Az előjelek jók voltak: sokan szívesen jöttek volna nyáron is hozzánk. Monek Lászlóné gazdasági főigazgató és Kupcsik József rektorhelyettes támogatta tervünket, írásos engedély volt a kezünkben. Bózzay László menedzser-igazgató viszont azt mondta májusban, hogy a következő három hónapban szinte minden péntek-re programot szerveztek, így nincs lehetőség a KDC működésére. Ehhez képest egyetlen alkalom kivételével egész nyáron üresen kongott az épület...

Szeretnénk, ha tisztázódna, hogy a vezetésen belül kinek mi a hatásköre. Ki engedheti meg, hogy rendezvényt tartunk, és ki tilthatja meg? Már csak azért is, mert az egyetem nagyon komoly követelménye-

Skála-díjasok

Makay László az abszolút első

Az I. évfolyamon:

1. Radnai Márton 46 pont, 40 ezer forint; 2. Molnár József 43 pont, 20 ezer forint; 3. Felfalusi Péter 42 pont, 10 ezer forint; 4. Szabó Róbert 40 pont, 2 ezer forint; 5. Varró László 40 pont, 2 ezer forint; 6. Major Klára 37 pont, 2 ezer forint; 7. Svetoslav Ivanov 36 pont, 2 ezer forint; 8. Cséti Nándor 35 pont, 2 ezer forint; 9. Mészáros Erika 35 pont, 2 ezer forint.

A II. évfolyamon:

1. Masztis Tamás 69 pont, 40 ezer forint; 2. Mészáros Ágnes 66,5 pont, 20 ezer forint; 3. Varga Csilla 58 pont, 10 ezer forint; 4. Semsey Barna 54 pont, 5 ezer forint; 5. Matskasi István 49 pont, 2 ezer forint; 6. Vasi Benedek 48 pont, 2 ezer forint; 7. Rákosy Katalin 46 pont, 2 ezer forint; 8. Bencsik Márta 40 pont, 2 ezer forint.

A III. évfolyamon:

1. Makay László (gazdálkodási szak) 71 pont, 40 ezer forint, ő lett egyben az abszolút első is; 2. Gallai Sándor (társ-gazd. szak) 67 pont, 20 ezer forint; 3. Bodnár Viktória (gazd. szak) 62 pont, 10 ezer forint; 4. Horn Gyula (társgazd. szak) 57 pont, 5 ezer forint; 5. Balogh Erika (gazd. szak) 56 pont, 5 ezer forint; 6. Ferenczi Pálma (közgazd. szak) 55 pont, 2 ezer forint; 7. Medve Ágnes (gazd. szak) 55 pont, 2 ezer forint; 8. Wimmer Ágnes (gazd. szak) 54 pont, 2 ezer forint; 9. Bölöni Eszter (gazd. szak) 51 pont, 2 ezer forint; 10. Kemény Szabolcs (közgazd. szak) 49,5 pont, 2 ezer forint.

A IV. évfolyamon:

1. Gáspár Tamás (közgazd. szak) 63 pont, 40 ezer forint; 2. Pál Gabriella (közgazd. szak) 58 pont, 20 ezer forint; 3. Zsoldos István (közgazd. szak) 55 pont, 10 ezer forint; 4. Papp Anita (közgazd. szak) 54 pont, 10 ezer forint; 5. Mészégető László (közgazd. szak) 51 pont, 2 ezer forint.

Kitüntetés

A Magyar Köztársaság Csillagrendjével tüntette ki a Magyar Köztársaság elnöke dr. Csáki Csabát, egyetemünk volt rektorát érdemes és eredményes munkássága elismeréseként.

A kitüntetést augusztus 16-án Andrásfalvy Bertalan közoktatási és művelődési miniszter adta át Csáki Csabának.

A magas kitüntetéshez szívből gratulálunk.

Be- és kilépők

Az elmúlt három hónap (június, július és augusztus) folyamán kik azok, akik egyetemi oktatói státusba léptek, kik azok, akik egyetemi státusba léptek, illetve kik azok, akik megváltak az egyetem-től? — kérdeztük a személyzeti csoportot.

Belépők:

Csányi Tamás adjunktus vállalatgazd. tsz., Kovács Eleonóra tanársegéd áruforgalom és idegenforgalmi tsz., Keszthelyi Andrea tanársegéd vezetés és szervezés tsz., Rabár Ferenc docens, aki eddig félállású volt az egyetemen, most teljes állású az agrár-közgazdasági tanszéken, Nagy Gyula tudományos munkatárs

Kilépők:

Uzsonyi Pál docens német tsz., Rieger László adjunktus agrárközgazdaságtan tsz., Békesi Gábor docens MSZI, Budavári Elemér adjunktus MSZI, Botosné Horváth Jolán adjunktus MSZI, Ormos Zoltán adjunktus MSZI, Hüvelly István tudományos munkatárs nemzetközi kapcsolatok tsz., Rácz Károly docens elméleti közgazdaságtan tsz.

A felvételizőkön túl további 120-an kerültek az első évfolyamra. Ők részben külföldi egyeteméről jelentkeztek át, részben egy másik hazai felsőoktatási intézményben tanulnak és egyetemünk párhuzamos képzését nyújt számukra, ösztöndíjasok, illetve úgynevezett önkéntes hallgatók, akik valójában fizetnek az oktatásért.

A felsőbb évfolyamokon is lesznek új diákjaink. Különbösen sokan jelentkeztek olyanok, akik a Gazdasági Főiskolát már elvégezték, s egyetemi oklevelet kívánnak szereznii a soros képzés keretében. A főiskolával való megállapodás alapján a tanulmányi bizottság 55 jelentkezőnek adta meg a lehetőséget a továbbtanulásra. Így a PSZF-ről 26-an, a KVF-ről 20-an, a KKF-ről 9-en kerültek III. évfolyamra az egyetemi ág gazdálkodási szakán.

A pécsi egyetemről programozó matematikusok érkeznek hozzánk. Ők a közgazdasági kar szervezésében, rész képzés jelleggel folytatnak tanulmányokat egyetemünkön.

Szeptemberben 12 kolozsvári diák hallgatja a Közgáz nyári egyetemének kurzusait.

tanácsbéli részvételről. De ezt csak azért tette hogy kiszűrjön a Tanácsal — tudja ugyanis, hogy Borz bácsi a legjelentősebb program-pontokat is olyan kimerítő bírálatban szokta részesíteni, mint amilyenekhez az előadásain hozzászókozt.

S. I.: És miért haragszik Bankfi a Tanácsra?

F. P.: Szerintem nem haragszik igazán rájuk, bár a múltkor is kétféleképp majdnem megcsónkították. Tudod, Bankfi különböző alapokat hozott létre a kutatási területeik finanszírozására. Valamelyik bank azonban tévedésből nem az ő, hanem a Főalop számlájára utalta a pénzt. Bankfiak hosszas utánajárásába került, mire Statcsiknál megtalálta és leemelhetette a közös számláról a kétféleképp.

S. I.: És mi a helyzet még főntebb?

F. P.: Hát igen, Fővezér napja lealkonyult. Még utoljára kimerítően ismertette életművét a Nagygyűlés előtt, majd átadta a helyét Homoökono Miklósnak. Ő volt az egyetlen jelölt, így másfél óra sem kellett hozzá, hogy megszavazzuk. Homoökono aztán el is kezdte keverni a kártyákat — Zöldet és Makkaszt például Pirosa cserélte.

S. I.: Te, akkor az új vezér is a Jólétsült karról van, ugye?

F. P.: Azt hiszem, tévedsz... Mondd csak, nem láttad ma még Apró Andrászt?

S. I.: De igen, csak át-szaladt a Főépületbe. Tudod, miután megszűntették az itteni crossbar-vonalakat, állandóan a Presztizs tanszékre jár át telefonálni Zsambékra. Valami Mintagazdaságtani Nemzetközi Konferenciát szervez. Azt mondja, hogy ez a telefonmegoldás itt a Periferia utcában tényleg jelentős költségmegtakarítást jelent — ő ugyanis például lehet, hogy az épületből, és csak azokat fogja hívni, akiknek a mellékét egyből tudja tárcsázni.

F. P.: Aprópó, konferencia, de jó, hogy találkoztunk. Körös Bélához a Tanszék nemzetközi felolvasásra érkezett egy lehetőséggel külföldi útra. Az a helyzet, hogy Körös kicsit el-kérését a kötelező pályázat kiírásával: holnapra már a ki-választott utazó nevét kéne le-adnia. Arra kért, hogy szóljak,

ha ismerek bárkit, aki ért valamennyit angolul, és vállalná ezt a két hetet. Ha előre jelentkezni nem kellene szegénynek a pályázat megfogalmazásával bajlódni. Na, egészségünk-re!

(Doy Endre, a tanszék nagy öregje benyit Futrinka Tamás aspiráns szobájába, aki a pillanatban éppen nagy lendülettel ír.)

D. E.: Mit írsz olyan sebesen, Tamáskám, ebben a nagy melegben, amikor még a nagy Vezér is a Balatonon pecázik?

F. T.: Tegnap kellett volna leadni a jelentkezést egy ortodoxfordi ösztöndíjra, de csak most tudtam meg Futótól, hogy lehet pályázni. Annak idején Körös minden időpontot jó előre kihirdetett, különösen az alapszerződés gyűlések időpontját. Érthetetlen, hogy most miért nem szolt előbb.

D. E.: Neked se lenne könyvnyű, ha állásváltoztatás közben kellene mindent elintézned!

F. T.: Miért, tudsz valamit, Bendi bácsi? Csak nem el-megy Körös?

D. E.: Hát, én igazából semmi konkrét, különösen, amíg Vezér meg nem jön a nyaralásból, és pont nem kerül az ügy végére.

F. T.: Na de milyen ügyről van szó? Csak nem itt is valami puccs készül? Abból elég volt egy erre az évre.

D. E.: Szó sincs puccsról, csak a Béla rájött, hogy igazából a bank az ő világa, ott tudná kamatoztatni tehetségét, meg tapasztalatait.

F. T.: De hát Körös mindig is a mintagazdaság központi irányításával foglalkozott, már amennyi ideje volt a párt-ügylek mellett. Hogy fog most hitelpolitikát felügyelni, vagy betéteket gyűjteni?

D. E.: Nem érted te ezt! A lényeg, hogy váltani tudjon az ember, amikor kell. Alkalmazkodni... De ezt tényleg nem tölem tudod.

F. T.: Szóval ezért füttyült már az összes pályázatra. Valakinek akkor át kell vennie a tanszék nemzetközi ügyeinek az intézését.

D. E.: Lehet, hogy éppen te leszel az. Ugyis nagyon belejöttél az adattal-töltötésbe.

(Folytatása következik.)

Gazdálkodási híradó

A felsőoktatás súlyos anyagi helyzetét a Népszabadság augusztus 29-i száma, „Ketyeg az időzített bomba — Felsőoktatás pénz nélkül”, címmel ismerteti. A működési költségek terén több mint 20 %-os a hiány. Pl.: 1,3 milliárd forint kellene ahhoz, hogy az energiaszámláinkat az év végéig ki tudja fizetni a felsőoktatás. Egyetemünk, az első felévben a részarányosan rendelkezésre álló költségvetési előirányzatnál 15 millió forinttal többlet költött. Ev végéig, miniegy 45 millió Ft hiánnyal számolunk. Ez a szorító és aggasztó helyzet a költségvetés készítőihez ismertté vált.

Az állami támogatás (95,9 %) és saját bevételeink (4,1 %) nem nyújtanak fedezetet az infláció okozta többletkiadásokra. A minisztérium reménye szerint, talán a hiányunk negyed részének fedezetére lehet számítani. Már az év első felében is olyan takarékosági és visszafogó intézkedésekre kényszerültünk, melyek nagyon érzékenyen érintették a feladatellátást. További visszafogás is szükségessé válik, amely azonban már lehetetlenné teheti az alapfeladatok ellátását. Elfogyott a postaköltség-előirányzatunk, nincs pénzünk az őszi energiaszámlákra, s több leosztott anyag- és eszközkeret is elfogyott. Némi többletbevételre szert tettünk, de ez az összeg a hiánynak csak töredékét fedezi.

A pénzügyi kormányzatnak az a véleménye, hogy pazarol a felsőoktatás, és kis hatékonyságú az eszközfelhasználás. Minden bizonnyal igazza van. A takarékoságunk az a módja, amelyet egyetemünk gyakorol, nem helyes. A vezetés és a gazdasági igazgatóság adminisztratív eszközökkel igyekezett költségmegtakarítást elérni. A normatív finanszírozás — feltehetően — januári bevezetése amúgy is szükségessé teszi az alapfeladatok ellátásának elemi részekre történő szétbontását, s ezek költségigényének (személyi és dologi) a kidolgozását. A gazdálkodás decentralizált központjainak kialakításához a tanszékeken kell a feltételeket megteremteni. A tanszék van a legoptimálisabb helyzetben a pótlólagos források megszerzésére is.

Véleményem szerint nem a gazdasági igazgatóságot kell átvilágítani, hanem az egyetem gazdálkodását. Nyilvánvaló és egyértelmű, hogy a kettő korántsem ugyanaz. A gazdasági igazgatóság az ellátás és üzemeltetés területének racionalizálása az államháztartási törvény és a számviteli törvény, valamint a felsőoktatási törvény új feltétel- és követelményrendszerének figyelembevételével konkrét elképzelésekkel rendelkezik, zömében a megvalósítás is folyamatban van.

Monek Lászlóné főigazgató

Főtítkári pályázat

A Budapesti Közgazdaság-tudományi Egyetem pályázatot hirdet

főtítkári

állás betöltésére.

A főtítkári feladata:

— irányítja az egyetem igazgatási szerveinek ügyintéző, ügyviteli tevékenységét és felügyeletet gyakorol a kari igazgatási szervek ilyen irányú munkái felett;

— igazgatási kérdésekben segíti az egyetem vezetőinek munkáját;

— az egyetemi tanács titkáráként részt vesz a tanácsülések előkészítésében, szervezi és ellenőrzi a határozatok végrehajtását;

— biztosítja az egyetemen született döntések, határozatok jogszabályokkal való összhangját;

— ellátja mindazokat a feladatokat, amelyeket jogszabály, az egyetemi tanács, illetve az egyetem rektora számára meghatároz.

Pályázati feltételek:

— közgazdasági vagy jogi egyetemi végzettség;

— egy idegen nyelv tárgyalóképes ismerete;

— legalább 5 éves igazgatási, adminisztratív vezetői vagy oktatói munkakörben végzett tevékenység.

A pályázatokat szeptember 20-ig lehet az egyetem személyzeti osztályához benyújtani.

dr. Andorka Rudolf s. k. rektor

SZEPTEMBER 2—13-IG

Szabadegyetem nemcsak erdélyieknek

Tizenkét erdélyi diák, a kolozsvári Babes-Bolyai Egyetem második évet végzett hallgatói tanulnak két hétig a Közgázon. Az ottani diákszövetség kérésére a Művelődési Minisztérium közvetítésével szervezte meg számukra egyetemünk azt a szűfölt két-hetes programot, ami bevezeti őket az elméleti közgazdaságtanba, a pénzügytanba, az emberi erőforrások gazdaságtanába, a vezetés-szervezés, a marketing, a gazdaságszociológia és az értékelés témakörébe, a jövőtanulmányok és a konzultáció-prognózisok elemzésébe.

A szabadegyetem két hetében szeptember 2. és 13. között Bácskai Tamás, Dani Katalin, Turján Sándor, Kőnczei György, Szabó Katalin, Háromi Balázs, Gedeon Péter, Kővári György, Balaton Károly, Bakacsi Gyula, Branyiczki Imre, Máriás Antal, Dobák Miklós, Molnár László, Czako Ágnes, Kovács Géza, Timár János, Pongrácz László, Kovács Sándor, Drótos György, Varjas Pál, Nováky Erzsébet, Iványi Attila Szilárd és Sujit Chaudhuri tanítja majd a kolozsvári kilenc lányt és három fiút. A tankönyveket ajándékból kapják, haza is vihetik őket. Kollégiumról, étkezésről,

diákigazolványról szintén az egyetem gondoskodik. Különösen a nálunk tanuló erdélyi diákok figyelmébe ajánljuk a találkozási lehetőséget, de nemcsak nekik: a program nyitott, bárkit szívesen látnak ismerkedésre, közös tanulásra a tanári klubban.

A BUDAPESTI KÖZGAZDASÁG-TUDOMÁNYI EGYETEM TUDOMÁNYI

Felelős szerkesztő: Halay Edit Szerkesztőség: Budapest IX., Fővám tér 8. 1093 Telefon: 117-4548 Kiadó: BKE 91-5388, Szikra Lapnyomda, Budapest

Felelős vezető: dr. Csöndes Zoltán vezérigazgató ISSN 0230-7529

Csak nappali tagozat indul

700-an az első évfolyamon

Az egyetemi tanács korábbi döntésének megfelelően az alapképzésben csak nappali tagozat indul egyetemünkön. A 1614 jelentkezőből 584-en kezdhetik meg tanulmányaikat. Az első évfolyamra 700-an kerültek be. (A tavalyi 107-es küszöb egyrészt azért csökkent, mert idén nagyobb volt a felvételi keretszám, másrészt a nehezebb matematikai írásbeli mérsékelte az átlageredményeket.)

Ujdonság volt az ez évi felvételinél, hogy az egyetem elismerte, beszámította a jelentkezők nyelvtudását. Középfokú nyelvvizsgára plusz 2, felsőfokúra plusz 3, összesen maximum 6 pontot lehetett kapni.

A TANSZÉK

3. évfolyam, 1. rész

Írta: Böhm, Sümeghy, Dr. Mágénheim és Józsi
történik: 1991-ben, a Mintagazdaságtan tanszéken

Az olvasóhoz

Immár harmadik évfolyamába lép A Tanszék. Egyetemünk oktatói és hallgatói — a golyák kivételével — még jól emlékezhetnek a Mintagazdaságtan tanszék kollégáira, és az ott történt eseményekre, sőt az elmúlt fél év során nem sokat hallhattunk Vezér Károlyról és kollégáiról. Ez olvasólevelek önénehez vezetett, s — egy-két pécses levél szerzőjét leszámítva — minden felvételre és panaszát feljegyezte ki, sürgébe az újabb információkat. Egy-egy jelentősebb egyetemi vagy országos esemény után azt kérdezték egymástól a kollégák a büfében, liftben, folyosón, dékániiban, de néha még a vizsgán is: „Vajon mit szólna ehhez Körös Béla?” Vagy így: „Hát ezt hogy kommentálná Doy Endre?”

Mind ezek következtében az eddigi sorozatok szerzőiben meg-erosüdütt az elszántság, hogy egyesítsük erőlködés, s az új tan-erben is tárják az egyetem nyilvánossága elé a Mintagazdaságtan tanszék életét, ügyes-bajos dolgait. Bizunk benne, hogy ez most is kielégelődésre történik majd. És továbbra is érve-nyes, hogy a való élettel, igazi személyekkel való mindenfajta egyezés csak a véletlen és a fantázia műve.

A szerzők

(Futó Péter tanszéki titkár együtt ebédel Stócz Ica tanársegéddel. Futó arról mesél, hogyan képviselte a Tanszéket az Elvont kar gyűlésén.)

F. P.: Te még nem is tudod a híreket. Megválasztottuk a Tanács tagjait. Nem volt könyvnyű dolgom a szavazásnál, mert a jelöltek fele ott helyben visszalépett.

S. I.: Biztos megint a szervezésen múltott. Fogadjunk,

A Közgáz Diák Centrum követező műsora 1991. szeptember 13-án, pénteken este 20.00—22.30-ig: Ószi nyitóbüli. Koncert: a Bikini együttes koncertje; non-stop funky and soul disco (d. j.: Szeles Tibor); mozfilmek: L. A. Story — Az örült város (am. vígjáték, fsz.: Steve Martin), New Jack City (am., fsz.: Wesley Snipes, Ice T., Chris Rock); casino; tea-bár; salátabár; jégkrémbar; kaktálbar. Közgázosoknak a belépőjegy 50 forint. Elsősőknek a nyitóbüli ingyenes!

ott helyben tudták meg, hogy jelölték őket.

F. P.: Nem hinném, ugyanis a jelölőbizottság az utolsó két hetet arra szánta, hogy mindenkivel egyeztesse a jelöléseket. Az történt, hogy az idősebb kollégák felvállalták fiatalabb kollégáik szavazójának is az érdekképvésleletét, így a szavazótábor egyesülhetett. Bár voltak kisebb afférok, mert Válságos például nem Paprikási javára mondott le ahogy várták, hanem irányadóknak azt mondta, hogy aki őt jelölte volna, az szavazzon másra.

S. I.: De egyébként rendben lezajlott a választás?

F. P.: Ahogy vesszük. Állítólag Csatarka is közölte kollégáival, hogy szívesen egyesítene szavazótáborait, nekik már csak a lemondó nyilatkozatot kell elkészíteniük. Egyikük azonban még ezt sem vállalta, így Csatarka a 'tanszéki ideológiust volt kénytelen elvenni a feladattal megbízni, majd személyesen kellett elő-re leellenőriznie, hogy hogyan fog a kollégája a javára lemondani. Olyan jól sikerült így végül a beszéd, hogy a lemondó jelölt később el is sírta magát! Aztán az történt meg, hogy Bankfi, a Tanács első tartaléka, lemondott Borzi bácsi a második tartalék javára, a